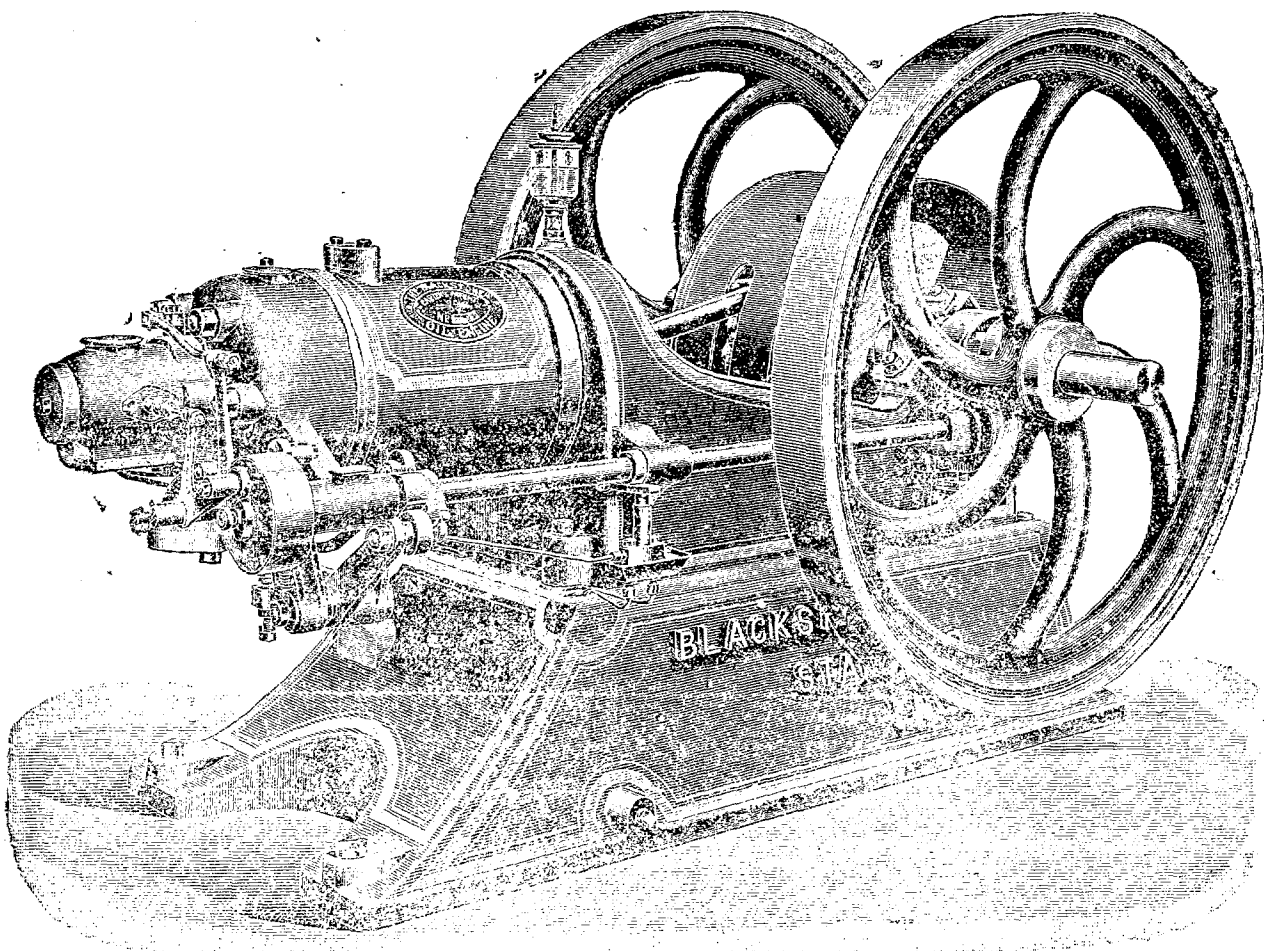

209640

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

Vol. 6. చెన్న పట్టణము 1919 వ సం॥ డిసెంబరు నెల 8 వ తేది సోమవారము NO. 206
సంపుటము. ౬ సిద్ధాద్ధి నామ సంవత్సర మార్గ శిరమా నబమా శ్రవణ మది. సంచిక ౨౦౬

బ్లాక్ స్టోను ఆయిల్ ఇంజనీలు.

కొరసనాయిలు, క్రూను ఆయిలు చున్న సుచమురులను కయోగించి పనిచేయునట్లు తయారు చేయబడినవి.

ఈ రాజధానిలో అనేకమైన బ్లాక్ స్టోను ఇంజనీలు పనిచేయచున్నవి, యజమానులకు మంచి తృప్తినిచ్చినవి. పూర్తియైన వివరములకును ధరలకును నేడే మాకు వ్రాయుము.

సోలు ఏజెంట్లు:

మార్షల్స్ నన్ను డి. కో., (ఇండియా) లిమిటెడ్.

1806

ఇంజనీయర్లు

నెం. 9, సెక్టర్ నెలను బీచ్, మద్రాసు.

బొంబాయి, బెనారస్, లాహోరు, టింజానూరు.

అమృతాంజనము

తలనొప్పులకు ప్రసిద్ధి లెక్కినది. ఇతర వీధిమైన నొప్పులను కూడ నూ అమృతాంజనము ను వాడి సంతమాత్రమున నయమును.

సులభ వెల 0.8-0 అణాలు.

కూహిన్ కైలము 0.12-0
కామర కైలము 0-6-0
దంతచూర్ణము 0-8-0

అమృతాంజనం డిపో,

6, తంబురెడ్డి బిగ్గి, తిరుపతి.

అయ్యో, కోర్టుకు సంబంధించిన ప్రకటనలన్నియు చాల జలుకు అక్షరములతో చేయింపబడినవి. తెలియక వ్రాయబడుచున్నవి. అందువల్ల ప్రకటనలలో అక్షరము పొరబాటు కలిగినను వ్యవహారము చెడుచున్నది. కావున దయచేసి ప్రకటనలను వ్రాయు వారు స్పష్టముగ విడిది అక్షరములతో వ్రాసి వంపినయెడల చాల కృతజ్ఞులము. తేని యెడల తప్పుల తడకలై ఉపయోగము లేని ప్రకటనల వ్యవహారపు సంగతులను వివరముగా తెలుప జాలవు. కొన్ని సమయములందు ప్రకటనలకు తమ ప్రకటనలను చేయజాలక తిప్పివేయబడిన వచ్చుచున్నది.

తామర తైలము

తామర, తిట్, గడ్డి, మొదలైనవి

చక్క 1-౬ అ. 6. 12-౬ అ. 6. 18-౬ అ. 6. 24-౬ అ. 6.

చికిత్స:—పురుగుల జంతు కీడినందుల చికిత్సకును ఉంది స్థితిలోకి తెచ్చుట అయినట్లు. ఇందులకు చేయవలసిన శ్రద్ధలు:—1. పురుగుల జంతు మరణించి చనిపోయినది తిరిగి పుట్టకుండా చేయవలయును.

గుర్తులు:—మరక, ముంగురులు, ముత్యము, పొక్కులు, రసీకాయలు, పెండ్లికాయలు, మొదలగునవి. కాంచెముగా లేదా కర్రమంటలు వ్యాధిచేయవచ్చును.

అమృతాంజనము డిపో - బొంబాయి, మద్రాసు.

ఆంధ్రదినపత్రిక చందా.

12 మాసములకు 18-0-0
6 మాసములకు 9-0-0
3 మాసములకు 4-8-0
1 మాసములకు 1-8-0

ఆంధ్రవారపత్రిక చందా.

12 మాసములకు 2-0-0

చాలా చాలా మంది ప్రజలకు తెలియజేయు. ఇంద్రుడు జన్మించినందున, 1919-20 సం॥ కల్పవృక్షము, సంపాదకాచార సంస్కరణమునకు మార్గ ముందుగాను, ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, తంబురెడ్డి బిగ్గి, తిరుపతి.

వెనువద్దలి రిగ్యులేటరు.

1916-17 సంవత్సరములలో కృష్ణా యొక్క నే డెల్టా యొక్క కృత్రిమ యింజనీరుగ నున్న ప్రాంతములలో గల ఫలదీ పంటల పాత్ర మట్టివాడదగ్గర ఒకరిగ్యులేటరును, వెనువద్దలియొద్ద మట్టియొకరిగ్యులేటరును కట్టించవలయునని ప్రపోజను చేసియున్నాడు. అలాగు ప్రపోజను చేయుటలో వారియొద్దలే మేమై యుండునని యాలోచింపగా నీదిగున అభి ప్రాయము లేలింది.

కాకతీయ కలుషివిజను డెల్టా చివరభాగములో నుండు టయు, కొల్లేరునకు అందుడుటయు, అన్నియును కాలు నలు కొల్లేరులోనికి ప్రవహించుటయు జరిగియుండుటచేత ఆనలుడివిజను విశేషముగా విలకవలన భాదపడుచున్న దని యు, దానికితోడు ఫలదీ కాలమునది నచ్చు ఎత్తు వనరు వేరేపావుటకు ఆధారము లేనందున ఇంకొక పావుటకు కట్టివేయవలసి నచ్చుచుండుటచేత కలుషివిజను అరిమిత నష్టము కలుగుచున్నదనియు, వా రూపించిరి. అదియుగాక వారిగ్రూడ వనదీనిన రెండు సంవత్సరములలో వర్షము అతి మితముగా కురియుటచేత, కాకతీయ కలుషివిజను నీరు విశేషముగా అగ్రరేఖలోయినను, కాలవ వెంటనచ్చునీరు వేరే విధముగా పోగొట్టుటకు ఆధారములేక కాకతీయ కలుషివి జనుమీదికి వదిలివెట్టినందున వారికి నష్టము అమితముగా కన్నది, వైదికేషన్ రిగ్యులేటరు కట్టించి - గుడివాడ కలు డివిజనులో మెట్టభూములను పాగు చేయించుచుండునో, కాలువ వెంటనచ్చు ఎత్తునీరును అవిధముగా పోగొట్టు చున్ననీరు తలంచి ఆప్రపోజను చేయించినాడు. కాని, యెండు సంవత్సరములలో వారు అక్కడనేయందని పోతువు చేత, అరిగ్యులేటరులను కాకతీయ కలుషివిజను అమితనష్ట ము కలుగునని వా రెంతమాత్రము తలచియుండలేదు.

ప్రస్తుతము దొరకనమువారు రెండు రిగ్యులేటరులను గాక మొకదానినే కట్టించి ప్రయత్నము నలుపుచున్నాడు. ఒక దానిని కట్టించినను రెండింటిని కట్టించిన కాకతీయ కలు డివిజను అపరిమితమైననష్టము కలుగు ననట చేమియు సందే హములేదు. నష్టమేమియని యడుగుదురేమో! ఒక ఎండు సంవత్సరము గాని వర్షము సంవత్సరముగాని తీసికొనదు. సాధారణముగా వర్షములు పెట్టెంబరు అక్టోబరు నెలలలో విశే షముగా, కురిసినదినుండి నీరు వెలువలై పారుచుగాని జాలై ఆగవులలో నదిపూర్తిగా రానేరదు. గుడివాడ కలుషివిజ నులోగాని, కాకతీయ కలుషివిజనులోగాని రైతులు జాలై ఆగవులలో ఒక్కసారే వరివాటు చేయవల యునుగాని ఒకరు పెట్టెంబరు అక్టోబరు నెలలలో చేయగలరు! జాలై ఆగవు నెలలలో సాధారణముగా ప్రతిసంవత్సరము వదిలో ఎంతనిరు ఉండునో ఆ దణకు విశదమే. మిక్కిలితక్కువగా నుండి డివిజను అంతయు నాటు పూర్తిగా చేయవలెనని నీటిసరి ఫగా యుండి రైతుల ఆందోళనమునకు పాటవచున్నదిగా? ఎండు సంవత్సరములలో వేరే చెప్పవక్కరలేదు. ఇట్టిస్థితిలో గుడివాడ కలుషివిజను వారిని మెరక భూములు. ఆ నెలలో రిగ్యులేటరు చేయనిది వారిభూములకు నీరుపాటు. రిగ్యు లేటరు చేసినచో కాకతీయ కలుషివిజను రైతులు భూములను కదలివెట్టవలసివచ్చే. కాలువకు రిగ్యులేటరు కట్టవచ్చుచే పూరా నష్టము అగుచున్నప్పటికీ, కాకతీయ కలుషివిజనులో జాకొ, జాలై, ఆగవునెలలలో పాగులగుటలేదు. రిగ్యులేటరు కట్టిం చిన పిమ్మట వంతులేర్పరిచిన పాగు అగునని నమ్మకమెక్క డ. వైదికేషన్ జాలై ఆగవు నెలలలో వేసాగైన భూములు ఎకరమునకు పండుము, ఏడుముభాగము పండుచుండగా, పెట్టెం బరు అక్టోబరు నెలలలో నాటుచేయవల భూములు ఎంత పండునో ఊహింపవలయును. అదియుగాక పెట్టెంబరు, అక్టో బరు నెలలలో వర్షము విశేషముగా కురియును. అదివిజను లో ములక రేఖపడును. అమలకజింజములో నాటుచేయ డమే దుర్లభము. అప్పుడు నాటుచేయు టకంటే మానుటమేమి ఎప్పటికైనను రిగ్యులేటరు ఫలదీకు కట్టబడినయెడల, కాక తీయ కలుషివిజను సకాలములో నీరురాదు. సకాలములో నీరు రాకపోవుటవలన సకాలములో నాటువచ్చు. సకాల ములో నాటువచ్చకపోవుటవలన పంటలు నశించును. పంటలు నశించుటవలన ప్రజలు బీదలై తరిపోవలసివచ్చును.

ఈరిగ్యులేటరును కట్టించుమీదని చిఫ్ యింజనీరుగారు తమ తాతేదార్లలో ఆలోచన చేసినట్లు కనుపడదు. కాకతీయ కలుషివిజనులో వనదీనిన అనుభవనీయులగు నలునోవర్ సి యర్లును, కలుషివిజను అధీనపర్లు, ఎగ్జిక్యూటివ్ యింజనీరుగారు

కనుగొనవలయును. చిఫ్ యింజనీరుగారి దృష్టికి ఆయా యావోగ్యులేటరులపై ప్రసక్తి ప్రకృష్టము కాకతీయ కలుషివిజను రైతులు ఆందోళనను చేయవలయును. ఈప్రస్తుత కాకతీయ కలుషివిజను రైతులు నోగ్యుమాసికొనినో రియవాత చాల నష్టపడెదరు. అందుముఖ్యముగా కైకలూరు తాలూకారైతులు విశేషముగా నష్టపడెదరు. కాబట్టి రైతు లందఱు వెంటనే కలిసికొని సభలుచేసి చిఫ్ యింజనీరు గారికి, గవర్నరుగారికి తెల్లగ్రాములద్వారా రిగ్యులేటరు కట్టించు మాడదని తెలియ పఱచుచు, వెంటనే కాకతీయ కలుషివిజనులోని రైతులలో నుఖ్యులందరు గవర్నరుగారి యొద్దకు, చిఫ్ యింజనీరు గారియొద్దకు ప్రత్యేక రాయబారులుగా వచ్చి విన్నవించి ఆ రిగ్యులేటరు అడ్డునని గర్హించుచు వలయును. చాల జరుగును. కాల మల్లెమొలచుచున్నది త్వరలో కట్టుకై ప్రయత్న ములు జరుగుచున్నట్లు తెలియుచున్నది. జిల్లా కలెక్టరు గారిలో వెంటనే మాట్లాడి వారిచేత అనుకూలభిప్రాయ మును గవర్నరు వెంటువారికి ప్రాయువుతు

HEALTH FOR A POSTCARD

If you suffer from Functional Weakness, Exhaustion and Impotency, take the first step to health by sending for the Free Descriptive Booklet which describes Dr. Bier's Principle of Obstructive Hyperaemia, and its practical application known as the Erectruss. The Erectruss treatment has cured where other methods had failed and a perusal of the Booklet will make it clear to you why Erectruss has superseded all other remedies. Erectruss has been aptly described as an aid to Nature—the actual cure being effected by an “excessive accumulation of the blood in the diseased part,” the Erectruss being the means by which the desired accumulation is obtained. This method is essential “Natural”—that is why it has performed such miraculous cures. Write for Booklet by next post to Erectruss (A. P.) Bureau in the East, Bataia (India.)

DR. BIER'S ERECTRUSS
(669)

మిక్కిలి ప్రశస్తిమైన వరిమల్లద్రవ్యము
ఓటోదిల్బహారు (రిజిస్టర్)

వరిమల్లద్రవ్యముల కన్నిటికి నిది రాజు
ఇండియా శత్రువునందు జరిగిన అన్ని ప్రదర్శనములందును చాల తరతరములు ప్రదర్శనా కర్తృత్వము నియోజింపబడినది.

దీనిలో సారాయి సంబంధ మేమియును లేదు గాన ఆచార వ్యవహారమునందు దీనిని నిరభ్యంతరముగా నుపయోగింపవచ్చును. పంట విధములకు పుష్పముల నుపాసన దీనియందు గలదు. ఒకటిరెండు చుక్కలు జీబుతముమీద వేసిన చాలును. అప్పుడే కోవితెచ్చిన పువ్వులవలన వ్యాపించు వరిమల్లమంటి వరిమల్ల మరెవరిమల్లముగ వ్యాపించుచుండును. దీని నుపాసన నిలువంతరకాలము నుండి పరి మల్లద్రవ్యమునకు నెలవదు. పెద్దపైజా (అర అవున్సులు) రు 2-0-0 మధ్యపైజా రు 0-12-0 చిన్నపైజా రు 0-8-0 చి. చార్జి రు 0-5-0. మిథులమునందు వారకనివో క్రింది సోల్ ఏజెంట్లకు వ్రాయుడు.

అంగ్లో ఇండియను డ్రగ్ అండు కెమికల్ కంపెని,
(D 126 W 100) 155 జమ్నానునీడు, బొంబాయి

వినుగ మార్కు గల బ్రూ బ్రౌక్ యింకి

ఇంగ్లాండునందు ఇక్సార్పొరేటు చేయబడిన
ఈస్తుయిండియా డిస్ట్రిబ్యూట్ అండు మంగర్ ఫ్యాక్టరీస్ (లిమిటెడ్)
కంపెనివారి రాసాయనిక శాఖవారిచే ఉత్తరాగ్గాడు బిల్లాలో చేసిన
రాణిపేటయందు తయారుచేయబడినది.

ప్యారి అందుకంపెని, మానేజింగు ఏజెంట్లు
(1601) పోస్టుబాక్సు నెం 12 మద్రాసు.

భాగ్యవంతు లేవరు? ఆరోగ్యవంతులే.

(1045) ఆరోగ్యమునకు ఆయుర్వేద ఔషధములు అద్వితీయములు.
వేసవికి తగిన పండిత డి. గోపాలాచార్యగారి

జీవామృతము	అమృతామలక తైలము	జంబీరరసాయనం	మంచాననలేపము
6 బొమ్మలు 8-4-0	6 బొమ్మలు గల సీసా 1-0-0	ఉష్ణామల బోగొట్టు	తామర నణము
8 బొమ్మలు 1-12-0	8 బొమ్మలు గల సీసా 0-8-0	సీసా ద్వు 0-10-0	దబ్బి ద్వు. 0-10-0

ఈ పండితులవారి దివ్యౌషధము లింక ననేకములు గలవు.

ప్యారింగు - పోస్ట్ జుభిర్లు ప్రత్యేకము. క్యాటలాగు ప్రతులు ఉచితము.

కంటి చిల్కము:
పండిట్; మదరాసు.

మేనేజరు, ఆయుర్వేద వాత్రమము, మదరాసు.
55, ఆచారప్పకో వీధి, మదరాసు.

వ్యవసాయ సంఘసభ.

పూసాలో తిరుగుబాటు.

(మా ప్రత్యేక విశేషభాగము)

1905 మే 8.

క్రిందటి సోమవారము నుండియు పూసా సామ్రాజ్య పరిశోధక కార్యాలయమున భారత వ్యవసాయ సంఘ సభ సమావేశమగుచున్నది. సోమ సంగళవారములు పూర్తిగ విషయ నిర్ధారక సభవారి కార్యక్రమముతో గడచిపోయెను. చిత్తూరుసామ్రాజ్యమునకు తయారుచేయబడినది బుధవారము కాటి సాయుకాలము సభవారి రెండవ సమావేశమై, జి. మెక్కన్నగారు సభాధ్యక్షమును వహించిరి. సభారంభము కాగానే సామ్రాజ్య వ్యవసాయ క్రమ కార్య పండితుడు వాచ్చిన్నగారు హిందూదేశపు పూసారసంధ్యములను విషయములను గూర్చియు ఎరువును గూర్చియు కొంతవడి చర్చించిరి. సంయుక్త గాడ్పాటి వ్యావసాయ కార్యముల యాధికారి బుద్ధగారు కొన్ని సలహాలను తెచ్చిరి పూసారము నానాటికి తిగుమతయ్యును గావున నట్లు తగ్గవలెనది కొన్ని యేర్పాటులను చేయవలయునని వారు నూపించిరి. వాచ్చిన్నగారు గాడ్పాటిగారి వారి నూపనల ప్రకారము నడచుకొనుట కష్టమని చెప్పిరి. హిందూదేశములోని వివిధభూములలో సార జలము ఎంతవరకున్నదో పరిశోధించుట అవశ్యకమని వాచ్చిన్నగారు నొక్కిచెప్పిరి.

పిమ్మట వ్యవసాయశ్రమి కార్యక్రమము ప్రారంభమునకు కావలయునా ముదామును దారి గురించి కొంత చర్చ 12 గ నుదవ ప్రతిరాష్ట్రములందు నట్టి పండితుల సేవని నియమించుట అవశ్యకమని తీర్మానము చేయబడినది.

హిందూదేశమునుండి మంచివస్తువులను ఎరువులను చేయించుటకులన హిందూదేశమునందలి పశుపంకతి ద్వారా తగ్గుచున్నదా లేదా? తగ్గుచుండునెడల నింతటితో నాయుగురుతి వ్యాపారము నాపుట నూచితమా కాదా యనునంశముల నాలోచించ నియమించబడిన కమిటీవారి రిపోర్టువై కొంత చర్చ జరిగెను కావూరు కెటిగిరి కాలేజి ప్రెసిడెంటు కర్నూలు వాకడుగారు హిందూదేశపు ఎద్దుల ప్రాత్యక్ష మెంతమాత్రమున తగ్గుతదనియు, ఇంతవేగమున వర్షకాపాతములను అవశ్యకత లేదనియు, అట్టి వర్షకమును జరగనిచున్నచోలనవలయుననియు వాగుగ హిందూదేశము ప్రజల కొకకరితియు తానూ నూపుట మునుననియు, అందులకు తగినట్లుగ కుతులకు వాగుగ మేత పెట్టి బలిపించు వ్యాపారమును ప్రయత్నముగాను హెచ్చరింపవలయుననియు, మంచి రకము ఎద్దులను జేతమంతయు వ్యాపించి జేయుటవలన నూడ కుతుల ప్రాత్యక్షము హెచ్చింపవచ్చుననియు చెప్పిరి సభ్యులందఱును వివేచిక నామోదించిరి. పిమ్మట సభ ముగిసాటి కాపిలే నుబడినది.

గురువారము చర్చ

వార్షిక తేదీ గురువారమునాడు సభ మొదల సమావేశమయ్యెను. ఇండియా గవర్నమెంటు రెవెన్యూ అంతు కలెక్టర్లు లు డిపార్టుమెంటు అధికారి సర్ క్లాడిహిల్లుగారు చాల దీర్ఘపద్యమును విచ్చిరి. రాష్ట్రముల వ్యవసాయపు బోర్డుల సలహాలను, అధికారుల అంచనాపద్ధతులను మంచి నూపులను జేయుట, ఔమనివారికి ప్రయత్నముల సలహాలను, పీటిని గూర్చి సంగ్రహముగ చర్చించిరి తామిళాఖ్య కథలను అగనుండిన గతి విశ్లేషించుచు యాద్యము, ఔమను, నువ్వు బాడ్డమును సంభవించుటవలన అంతయు చాల నష్టకరముగ గగడు ప బ డె న ని వారు చాల వ ర తు విచారించిరి. వ్యవసాయ విద్యనుగూర్చి చెప్పవ తామనాటికను అవిత్తుకాల క్రమమున మహాభక్తులుగ విచ్చిరిచి భారతీయ వ్యవసాయ శాస్త్రీ కతులన్నిటి నెంతేయు అభివృద్ధికొందింతుగలదని వారు తెలిపిరి. పిమ్మట ప్రత్తి, చెఱు, పంటలను గూర్చి సంగ్రహముగ చర్చించి వ్యవసాయ విద్యను రాజకీయపరిస్థితులకును గల సంబంధమును గూర్చి కొంతవడి చర్చించిరి. ఇకనుండు వ్యవసాయము రాష్ట్రీయకారముగా మారుచుండుగాక భారతమంత్ర ఆయుత్తముగా చేయవలయును. ఇంతలోనే హిందూదేశములోని వ్యవసాయ ప్రతినిధులను సెలకొల్పవలయునని వ్యవసాయ విద్య సర్వోపార్జివ్యము నొందుగలదు. అకాశాలయం దున్నది వ్యవసాయ విద్య గలవునయేగాక వ్యవసాయక పరిశోధక నొనరించుటకు నూడ ఏర్పాటులు చేయవలయును.

పిమ్మట సామ్రాజ్య పారిశ్రామిక కార్యము గూర్చి చెప్పవ తామియొక్క సామర్థ్యము ఎంతమాత్రమును చెడకుండ దాని నెంత తగ్గుతదో దని సామర్థ్యములను భారతీయులలో నింపినంతవరకు దానిని చెప్పిరి. “దానికి చాల కాలము పట్టును గాని హిందూ దేశీయ నీ కార్యములు ముగిసినవలె సామర్థ్య వంతమగు నితియం దుండుననిన నింకను ఎక్కువకాలము పట్టెయ్యుండవలెను. ఇకనుండు దేశీయకార్యముల జేర్చబడిన మంచి ఉన్నతగుణములు గలవారుగ నుండి మీ కెంత మాత్రమును తీసిపోకుండ నుండవలయును. 1917 వ సంవత్సరములో ఆనర విల్ శ్రీనివాస కార్యిగారు పదేండ్లుగా వ్యవసాయకార్యములను, తక్కిన సాంకేతిక కార్యములను ప్రవేశపెట్టి యు ద్యోగములను యూరపునుండి తేమావదని సామ్రాజ్యకావన సభయందొక తీర్మానమును ప్రవేశపెట్టగా నేను దాని నెదిరించిన సంగతి మీ కందఱికిని తెలిసియుండు వచ్చును.

“ఈకార్యముం దింతవర క నేకమంది యూరోపియనులుగ నున్నారు. అయినను గూడ క్రమక్రమమున భారతీయులను ప్రవేశపెట్టుటకు మిరంద రంగీకరించిరి. కొందఱు మాత్రము భయముంచుచున్నట్లు లున్నది. అట్టిదానికి నే నెంత మాత్ర మంగీకరింపను.” అనుచు పిమ్మట నత డాంగ్లేయుల పరోపకార పరాయణత్వమును గూర్చియు, ఆదర్శక ప్రయత్నమును గూర్చియు, మాతనీయముల గనిపెట్టుటను గూర్చియు నతడు చాలవారును చెప్పెను. 1858 వ సంవత్సరపు రాణి ప్రకటననుం జేసి, 1917 అగష్టు ప్రకటననుం జేసి బ్రిటిషు పరిపాలనాదర్శము స్పష్టముగ చెప్పబడుచున్నది. అది అంత రంగిక భానోద్రేకమున చెప్పబడినది గాని స్వీయభాగము కాదు.”

భారతీయు లిప్పుడెక్కువ యుద్యోగములను కోరుటయు, అన్ని కార్యముల క్రమక్రమమున భారతీయుల నశము చేయగోరుటయు దినదిన ప్రవృత్త మునగు బుద్ధి విశేషముననే గాని జాతివైషమ్యత వలన గాదని వాగుగ జ్ఞాపకముంచుకొనవలయుననియు, కాలక్రమమున భారతీయులకే పరిపూర్ణాధికార మిచ్చిజేయబడిన జాతివైషమ్యతను బెట్టుకొనక స్వీయదేశాభివృద్ధినిమిత్రము వారు మంచియంచి అంగపండితులను రప్పించి వారిసహాయమును స్వబుద్ధివలన హిందూదేశాభివృద్ధికి ప్రయత్నింతురనియు, అందుచేత యూరోపియనులను భారతీయులను అన్యోన్య స్నేహ భావమున మెలంగవలయుననియు వారు చెప్పిరి.

అరంభములో చాల స్వల్ప సంఖ్యాకులుగనుండి నిస్సన్నచాత్యము జెందవలయు స్థితియందుండియు వైశ్యమును పట్టుదలయు పిదప వ్యవసాయకార్యము హిందూదేశమునకు మహోపకార మొనర్చుచు వచ్చినదియు ఇందులకు కోటాను కోట్ల భారతీయులు వారికెంతయు కృతజ్ఞులుగా నుండగలరనియు ఈకార్యక్రమమున హెచ్చింపబడి దేశమునకు మహోపకార మొనరింపగలరనియు, తక్కిన అన్ని కార్యములకంటె నీ కార్యము హిందూదేశమున కెక్కువ ప్రయోజనకారి కాగలదనియు చెప్పవ సర్ క్లాడి హిల్లుగారు సభ్యులవద్ద వెళ్ళుచువుచ్చుకొనిరి.

గురువారమునాటి సభలో జరిగినచర్చయందు మొట్టమొదటి వి అంచనాల నెట్లు నయముచేయవచ్చును. కాటను కమిటీవారి రిపోర్టులోని నూపనలప్రకారము హిందూదేశములో నెంత ప్రవేశమున కెంతవంట పండును అను విషయములో ఇందును గూర్చి ప్రత్యేకముగా నేర్పనపడిన కమిటీవారు తమనివేదిక నర్పించిరి. అంగువై కొంతవరకు చర్చజరిగెను. నాయుసీగారి సహకమిటీవారు కొన్ని విషయములందు కాటనుకమిటీ వారితోనే రధంప బాలయనుచు తమనివేదిక నర్పించిరి. పంటల మదింపును తెలుపుటకు పంటకేళకు ఛాయాపటమును దీయవలయునని పంజాబు వ్యవసాయ కార్యాధ్యక్షుడు వాకలుగారు చెప్పిన నూపనను బలపరచుచు నొకతీర్మానము చేయబడినది. పిమ్మట రిపోర్టు అంగీకరింప బడినది.

తిరువాత వ్యవసాయపు పరిమిట్ల సభివృద్ధి నొందింతుటకు ప్రత్యేక ప్రయత్నము లావశ్యకమా అను సంగతి ఆలోచింపబడినది. ఇందును గూర్చి అస్సాము వ్యవసాయ కార్యాధ్యక్షుడు స్వీనిగారి యాజమాన్యమున తగిన విచారణ చేయుట కొక సహకమిటీ యేర్పాటు చేయబడినది. ఆ కమిటీవారి రిపోర్టు చర్చింపబడినది. మంచియంచి వ్యవసాయ పరికరములను కనిపెట్టి వాటి వాడుకను వ్యాపింపజేయుటకు పూసాయందొక వ్యవసాయ సాంకేతికమును అనుభవముగల ఇంజనీరును తగినంత నిబ్బందితో నుంచవలయునని కమిటీ వారిక నూచన చేసిరి. పిమ్మట సభ ఫలసారము నిమిత్త ముపయోగము.

ఫలసారసంతరము జరిగిన సభలో ఇప్పటికంటె మంచి పని ముట్టుల నందఱు వాడుకొనునట్లేమి చేయవలయుననియు వాడుకొనిచి పారిశ్రామిక పంచాయతీ సభవారు నూపించిన వ్యవసాయము భిక్షముగల ఇంజనీరుల నియామక మానశ్యకమనియు వారిని ఆ రిపోర్టులో చెప్పినప్రకారము పారిశ్రామిక కార్యముల జేర్చుటకంటె వ్యవసాయ కార్యములే చేర్చవలయుననియు సహకమిటీవారు చేసిన నూపనలను బోర్డువారి రంగీకరించిరి. ఆ రిపోర్టు అంతయుగూడ అంగీకరింప బడినది.

కృష్ణాజిల్లా రైతులకు విభావనము.

ఆయాస్య, ఈనెల 18-వ తేదీక మనరాజువారులు శ్రీ శైలిగంగుప్రభువుగారి కాలావృతముల నన్నిటిని ముగిచిరి. దానిచేసి ఎక్కువ కష్టపడి ఇచ్చిన గాని 2 1/2 గంటలు మనకు ఏమి అవకాశము చాలగలక? విషయములన్నియు మౌనము విడుదల చేయవలెననిగిరి. మనము గ్రామగ్రామములనుండియు ఒక మిమోరాండమును సంతకముచేసి పంపవలయును. అందు మనకు నివారణ చేయవలసిన కష్టములును, చేయవలసిన సదుపాయములను వివరముగా గ్రామీణులకు తెలియజేయవలయును.

నూటికి నూరుమందిజనులు కృష్ణియై, డెబ్బావలము చిన్న చూపు చూపబడుచుండెను. సిద్ధమును పంటలను, ఇరిగ్రేషన్ల ములకు వివరి పూజవైపు రైల్వే కాలనీలదిగ డెబ్బా వ్యయ పెట్టబడుచుండెను. దేశీయన కావరమునిచ్చి డెబ్బా కిచ్చు ప్రయత్నముగ్రామ దమ్మిటిల ప్రకారముగ కొనరుచుండిరి. ఈ 100 కి నుమారు 3-8-1 వడ్డీ రైల్వీయ్యుచుండెను. 100 కి ఈ 16-0-0 లు డెబ్బా ఇచ్చుచుండెను. అన్ని కష్టములును అన్ని నష్టములును రైలును భరించుచుండిరి. డెబ్బా సంస్కరణము తెచ్చి యీ కావరెను. ఇకన్నియు మనము వివరముగా నుదాహరించి నంతవరకు ప్రయత్నము అంతాళనమును నూపవలయును.

కంట్రోలు.

కంట్రోలునియమున అనేకరూపముల కష్టములను నష్టములనుబడుచు అనేక అడ్డెలు తీర్మానములను బంపుకొంటిమి. ప్రాత్యక్షముల వచ్చిచి. జేతమంతయు నుభిక్షముగ నున్నది. కిన్ను అనేకలక్షలు చెల్లించవలసియున్నది. ఆనయ యనునూడ తటస్థమైంది. కంట్రోలు తీసివేసెననను వాడుక యే గాని ఇంతవరకు అట్టిరూపనలే లేవు. లంజగాఁదు మాయాముగనే సంచరించుచున్నారు. చీదజనులను వీడలగు దిచ్చు గాండ్రున రాడియ ఏర్పించుచు నేయున్నారు. కాన, వెంటనే కంట్రోలు తీసివేయుటకు కోరవలసియున్నది.

కృష్ణాజిల్లా రైతుసంఘముయొక్క చట్టము నామోదించి, కార్యనిర్వాహకుల నెన్నుకొనవలసియున్నది.

మహాజనసభ

యొకటి జరిగినందులలోపల ఏలూరుపురమునో ఆచార్య గ్రామమునో జరుపుటకు ఆయాప్రాంతముల ప్రజ లిదివరకే కోరెయ్యన్నారు. మనసాటికి శ్రమలు లభించు గో మోచర్ల రామచంద్రరావు పంతులుగారు లండనునుండి రోహిమాహాదయచేసిన నున్నారు.

కేంద్రోత్సరంకై మారదేశమున కేగి రేచువిభాగాలకృత్యమును సేరజేర్చ జమితికై రేచుచేసిన అయిహామహనివర్తించుటయు మనకు వా లుదేశమున్న కొరతవలన మనము పడిన యాగచాటుకు విన్నవించుటయు మన కష్టములను నివారించు తీర్మానములనుజేసి దొరతనమునకు బంపుటయు ఏక కార్యమున సాధింతుగురు గాని దివానుబాద్దరు రామచంద్రరావు పంతులుగారి యాధిపత్యముక్రింద ఏలూరుననే సభ జరుపుటకు నిశ్చయించబడవలసి యున్నది. రైతుమహాజనులు తమ యభిప్రాయములను వెల్లపుటకు కోరుచున్నారు.

కానూరి వెంకటాచలపతియ్య,

29-11-19, కవుతరం. రైతుసంఘకార్యద్యోగ కృష్ణ.

బెంగాలు లోకములోగ్ధము.—4 వ తేదీనీ మగ రాష్ట్ర మందలి జిల్లా బోర్డుల ప్రతినిధులసభ కర్రు మెంటు మండినను జరిగెను. సభారంభమున రోస్టాల్ డే ప్రభువుగారిట్లు చెప్పిరి.—క్రిందటి సంవత్సరము అయిదు జిల్లా బోర్డుల కది కార్యక్రమముల నెన్నుకొనునట్లు ప్రభుత్వమువారి రోస్టాల్ డేసిరి. ఈ సంవత్సరము మరొకరునైచు బోర్డులట్లు చేయునట్లు దొరతనమువారి రోస్టాల్ డేనెదరు. అగోగ్యరకతులను బాగుగ సంస్కరించుటకు జిల్లాబోర్డుల కధికారి మిచ్చుచు ప్రభాగోగ్యకావనము నొకదాని ప్రవేశపెట్ట వలయునని గగ్గు మెంటువారి రుణకొనునట్లు. ప్రస్తుతపు కానిజిరి ప్రెయిసేజి అప్రవకు లంజు వ్యవసాయ ఆగోగ్యభివృద్ధి నిమిత్త మింతకొక కావనమును చేయవలయునని ప్రభుత్వమువారు తలంచుచున్నారు.

ప్రతిపంతు

హెచ్. సి. శాంకర్ గారి భావములు

శ్రవణాక్షరాలు డిప్యూటీ డైరెక్టరు శాంకర్ గారు మదరాసు ప్రకటన సంఘసభ్యులతో నీ విషయమును గూర్చి చర్చించి, యీ క్రిందివాక్యమును చెప్పిరి.

మదరాసు ప్రతిపంతు

1914 సంవత్సరములో యధ్యక్షుల ప్రారంభమొనర్చుట నందియు మదరాసులో ప్రతిపంతు అనేకవిధములగా మార్పు జేయబడినది. ప్రభుత్వమున సంగ్రామము ప్రకటితమైనంతో డిప్యూటీ డైరెక్టరు పదవిపోయినది. కొంతకాల ముండుకైన ఖర్చులైనను నచ్చేడివి కావు. అందుచే యీ శ్రవణాక్షరాలు తగ్గినది. కాని ప్రభుత్వము వైదికావసరముల బట్టియు, ఇతర కారణముల వలనను దీని ధర పెంచినది. సంగ్రామమునకు బూర్వము దీని వెల పాను 1 కి 6 అయ్యెనుగా, ఇప్పుడు 1. రూపాయవరకును వృద్ధియైనది. కాని ఇది సేవ్యములేదు బహు ప్రత్యేకవిస్తీర్ణము నవసరియగుగా వృద్ధిచేయుటకు వీలు లేదు. ఇది పంతునట్టి నల్ల రేపడి నేల పరిమితి కట్టకర ఉన్న యీ భూమివైనను పూర్తిగా ప్రతిపంతుకే వినియోగింప వీలు లేదు. అట్లయిన యెడల ఆహారపదార్థములకు 1 అ శతాంశము. కాని రైతులు తమకు లాభము నచ్చునను కలంపుతో భూమి సంకన సేవ్యము జేయుచున్నార. పంటలమార్పును చేయక యెల్లప్పుడు ప్రతిపంతుకేయుటవలన భూసారము తగ్గిపోవుచున్నది. కాని మదరాసు ఇండియన్ ప్రత్రిబుడనే ఆధారపడియుండినయెడల యీ శ్రవణాక్షరము తొలగించుటకును, పడునైదు సంవత్సరములకు బూర్వము ప్రత్యేకపెట్టబడిన కాంబోడియా ప్రత్రికలన యీశ్రవణము తొలగించునని. ఇది మనదేశపు ప్రత్రికల ప్రత్యేకమగు భూములలోనే కాని వైద్య కాశాపాదు. నూతనీశ్వరవనము, తోటభూములయందును, విల్ల పుభూములయందును, నల్లరేపడిలయందును యిది వైరగును. మరియు నది విపరీతముగా పండును. చాలాభూము లీ సేవ్యము క్రిందకు వచ్చినవి. ఈపంట యెల్లప్పుడును పండును. 2,81,45 సంవత్సరములనుండియున్న కాంబోడియా ప్రత్రికలకులపు దీనికి కూలీలు కూడ చాలవంతు అవసరములేను. అందుచేతనే యీపంట విరివిగ నున్నది. 1918-19 సంవత్సరములో కాంబోడియా ప్రత్రికలందనే అనేక యెకరములు సాగువిడి యాయెను. ఈ రాజధానియందు పంతునట్టి ప్రతిపంతుల 100 కి 88½ వంతు యీ ప్రత్రియే.

ఈ పద్ధతులవలన నష్టములు చాల కలిగినవి; ఈపంట 2,81 వత్సరములు నిలిచి యుండుచుచే వివక్షితులమున, పొలములకు తెగులును కలుగుట కవకాశ మిచ్చినది. ఈ తెగులు యితర పంటలకుకూడ వ్యాపించును. అందుములమున కలుగు నష్ట మపారము.

శ్రవణాక్షరాలు డైరెక్టరుగారు 1918-19 సంవత్సరపు పంటకు కనీస మందిపును బట్టి యీశ్రవణము తేలగలదు కాంబోడియా ప్రత్రికి 242,600 ఛేట్ల నష్టము కలుగునని అంచనా వేయబడినది. 1919 సంవత్సర ప్రారంభమున వచ్చిన ప్రత్రి లక్షణములనుబట్టి యీ నష్టమును గ్రహించవచ్చును. దీని రంగు బూడిదవర్ణముగ నుండెను. చాలవరకు ప్రత్రిపాడై యుండెను. కావున బాగుగ విచ్చియుండక పూర్వమేపాదు కడినవి. ఈ నష్టయంతయు పంటపాటు క్రిమిబుల మను యొక పురుగువలన కలుగుచున్నది. ఇది 500 గుడ్డల పెట్టున. ఇది ప్రత్రి పువ్వులలో పెట్టబడును. కొన్ని దినములలోనే అది పెద్ద పురుగు. ఇది మరల అనేకవిధముల ప్రద్రవ పెట్టున. దీనిని ఒట్టి కంటు కెంతవచ్చును కలుగునో వేరేచెప్ప నవసరములేదు. పెట్టు అట్లు అనులలోనికి వచ్చి పుట్టినందున ప్రాతి కాంబోడి ఈ ప్రత్రిపంటలను తొలగించుటకు కొంతబహుశా జిల్లాలో వీని ననువర్తింప జేయవలసివచ్చిన వ్యవసాయశాఖవారు ప్రభుత్వము వారికి నూనించియుండిరి వ్యవసాయదారులు తమకు కలుగు చిచ్చునష్టమును గ్రహించినయెడల ఈపంటకు తక్కువ రేపడి యుండును. పాకిస్తాన్ దేశ వీరియే అనలంబించునెడల యీ ప్రత్రిపంటననే చు ననుటకు సందియములేదు ఇతరదేశములలో వలెనే మదరాసులో కూడ కాంబోడియా ప్రత్రికి సంవత్సరమున కొక పర్యావరణము పండించుట ప్రయత్నము. ఆ విధముగ చేసినయెడల శ్రవణాక్షరములకు చాల లాభము కలుగ గలదు.

హైదరాబాదు

27. డి. (2-12-1919)

నిన్నుకుడ మైకోర్టునుకు కుట్రకు జేయుట గారి వ్యాజ్యము మీర్చి సమీక్షిస్తామని సా హెబు మైకోర్టు నువ్యాజ్యముగాదికారి మాన్వీ గులాంజబ్బాన్ సా హెబుగారు మాన్వీ గులాం అక్బర్ ఖాన్ సా హెబు గారుల సత్తునుండు 281 నది. వార్డుకు బాండ్లనుగారు సర్కారు పక్షమున సాహుక్రమువరకు వాదించిరి. నేనును యీ కేసు జరుగును.

నిన్నటిదినము గెట్టుహానులో కార్య నివ్యాసాకాంక్ష రే డిగ్ మూల సమావేశమయినది. దీనికి నడకలో ముహూ సా హెబు*ను, సెక్రటరీ సా హెబు*నును వచ్చి యుండిరి.

జుడిషియల్ పరిశ్రాంతియను అనంతు వెంట్రావును 1828 ఫిరీ పరిశ్రాంతియను మహమ్మదీయ ధర్మశాస్త్రము పరిశ్రాంతియను మైకోర్టువారు ఆజ్ఞ యిచ్చిరి. కవుల అందుకు వారు కూర్చుండలేదు. కాని ఆ పరిశ్రాంతి పరిశ్రాంతియలతో బాటుగ యీయం కాలితముల కూడ పరిశ్రాంతియలను చేరినందున ఇది యితర కృత్రిముల వలన జరిగినట్లు ఆలోచించి ఇతర ఏ వ్యాజ్యశాస్త్ర పరిశ్రాంతి కూర్చుండవచ్చునని మైకోర్టువారు తీర్పును చెప్పిరి.

క్రికెట్ ఫిలరు రాజా గాయావారు గారి ఫుల్తులగు రాజా కాయరావు బహదూరుగారికి పూనా వెళ్లుటయు యుక్తరు వారంగబడినది. వారి వ్యయములకయి రు 1500 లు యిచ్చడమయినది.

ఒక సీయరులయొక్క కలవులు, వారి స్థానములందు ఇతరల నియంతకులు వీటియొక్క నిర్వహణాధికారము తొలగింపంపు జిల్లాధికారులకు నివ్వడమయినది. కాని ఫిరమగముల విషయమై వీరి రివిన్యూ క్లెరిక్ గారి యుక్తరువుకు పొందవలసియుండును.

మాన్వీకొనగర మంత్రి శాధికరులగు శ్రీశిధ్ధుడు మార్తాంధ్ర మాజీకృత ప్రభు మహారాజుగారు, తమ సంస్థానము నందలి యుక్తమును సమీపించుచున్న రాజమున రాజా మహారాజా శ్రీశివక్ర ప్రసాదు బహదూర్ గారి యూహ్యముల వలన అల్పాలకు నేటిదివిషయమున విచ్చేసిరి. తేల్ల మోటారునందు తిరిగి మాజీకృత నగరం వెళ్లగలరు.

25 వ తేదిన హైదరాబాదునందు జనం 12 మంజులు 84 ఇందు స్త్రీలవలన 8 మంది మరణించిరిని పోలీసు కమిషనరుగారు తెలియపరచిరి.

24 వ డి. తేదిన హైదరాబాదులో జనం 9 మరణం 40 ఇందు స్త్రీలవలన 6 మంది మరణించిరిని పోలీసు కమిషనరు వారి రిపోర్టునందు వ్రాయబడినది.

నిన్నటిదినము మైకోర్టునుకు కుట్రకు జేయుట గారి అప్పీలు వినిపింప ప్రారంభమయినది సర్కారువారి పక్షమున వ్యాజ్యము బాండ్లనుగారును జేకోలు పక్షమున బాండ్లను అపరుగారును, నకీలు కేకోరావు గారును విచ్చేసిరి. వార్డునుగారు సాహుక్రమువరకు తమపక్షమును వాదించి. ఈ కేసు తిరిగి తేల్ల వివరము.

బాలభటులు.

రెండవ సాంకర్షికొత్తరము.

హిందూ బాలభటుల మూడవ (భీష్మ) టూప్ యొక్క రెండవ సాంకర్షికొత్తరము, మైకోర్టు, నందు రాదు చేబ మైకోర్టు, మైకోర్టు క్రొమ్మయందు కేరవాం సాయంకాలము జరిగెను. అధ్యక్షురీ విహింప సంకీర్తించిన టంగుటూరి ప్రకాశంగారు, కారణాతిరెవలననే చెప్పిపురి యందు లే నందుకు బాడ్లి యన, అరంజీలు గాత అధ్యక్షురీ వహించిరి. బాలభటులు కొంత కడవు తమ నైపుణ్యమును ప్రదర్శించి ప్రేక్షకులను రంజింప జేసిరి.

పిమ్మట బాలభటుల సహాయ కమిషనర్ గారు గత సంవత్సరపు నివేదికమును చదివిరి. ఈ టూప్ ఫు నందు 38 బాలభటులు, 24 చిన్న బాలభటులు 2 అప్రెంటిసు నుండిరి. ఈ టూప్ వారే ఎక్జిజివ్ కమిషనరు రెండు బహుళములను పొందిరి. పండుగలు, ఉత్సవములు, అన్నదానములలోనను, దీపావళి కనుగొను మున్నగువాటి సందర్భమున ఈ బాలభటు లావర్యమును సహాయములను జరిపించిరి.

పిమ్మట కె. శర్మ పాఠశాల అయ్యంగారు బాలభటుల ఉత్సాహమును, నేర్పును ప్రశంసించిరి. గౌ. కర్మగారు, కర్ముపాధకావు గారు, యస్. జి. పియర్సు గారు ఈ ఉత్సాహ అభివృద్ధి కొనగ ముట్టాడిరి. సంగ్రాహాధిపతికి వందనములు నమర్పింప బడినది. అంతటితో సభ ముగిసెను.

చంద్రరేఖావిలాసము

హాస్యకవిత్ర బంధరాజము: కూచించిచిక్కవిత్ర శీతము "ఈకృతికి నిమియుగాగ గృతి - నే కవులును జెకు చాల రదిబిరుదము" - జగ్గకవి. రెండవకూర్పుల.12.

అపూర్వసంఘసంగ్రహము

కాలానుగుణ మైన "యద్భుత గ్రంథము." "అక్షర లక్ష లిచ్చినను చాల" దని పొగడ్డగన్నది. అ. 8.

వసంత సేన.

ఆంగ్ల సంస్కృత కావ్య లక్షణాలక్షిత మగు నూత్న కావ్యము. సరిసరింజకము. సవ్యాఖ్యానము. అ.8.

నీతికథాసంగ్రహము

చిర కాలమునుండి వార గ్రంథము. 20,000 ప్రతులు వ్యాప్తిగోచరమువి. అందము చదువదగినది. అ. 4.

కాళ్ల కూరి గోపాల రావు గారు,

4, ఆవాపున్ నందు, బాల్మిక్, మదరాసు.

నమకము

నచ్చనిది వెంటనే వాపిసు వుచ్చుకొనెదము.

బంగారు, వెండి, రాళ్ళనగలు

ఉమ్మడి - రామయ్య శెట్టి,

గురుసామి శెట్టి కంపెనీ,

నగలవర్తకులు, మదరాసు.

నగలు వాణ్యముగాను, పూచీపోడకు సరియైన ధర లకు విక్రయించబడును. రయాతున లేనివాటిని అతి కిక్కురుగా కాలతామనములేక రియాతు చేసి ఇవ్వబడును. ఒక సారి అగ్గరయ్యచ్చి నగలు రియాతు చేసుకొన్న వారికి నమ్మక విషయము తెలుసును. (649-1842)

మలయ చందనము

గనేరియా అను నెగరొగమునకు కుకారము,

కవ్యము లేదు. వీని గొర్రో కనిలేదు. ఎలుపు, తెలుపు, కచ్చు, అను మూడు విధముల నెగరొగమును మూడు పూటలలో మాన్యును. అనేక రాజ కుటుంబములలో వాడబడిన గొత్త జౌవనము. వెల డబ్బీ-1 కి రు 2-0-0.

పంచాంగము

కాండసంవత్సరము. శ్రీరాధవారిది. అనేక ధర్మశాస్త్రవిషయములు కలవు వెల 1-కి 0-2-0.

నాలుగు ప్రతులకు తక్కువ వంతుబడవు.

(1251)

గంధర్వశాస్త్రసీ, రాజమండ్రి.

అమృతమునకు.

ఒక కర్మకల్ సీటు బాయిల్ రి. ఎస్. హెచ్. పి. ఒక కార్మిక్ బాయిల్ 1. ఎస్. హెచ్. పి. ఒక నెల్సన్ ఆక్సింగ్ బాయిల్ కట్టింగు లతె 12 అడుగులు నిడివి. ఒక కర్మకల్ ప్రేమురంపము. పేట మొద్దులను కొనుటకు ఉపయోగించును. ఇదిగాక పలువిధములైన మిషనులు కర్మకల్ మానగ్గ రియాతుగానున్నవి. (1918)

U. B. DUTT & Co., Clicut.

Presentation Cots.

Rosewood English design plain Cots 65 x 26 Rs. 30. 66 x 46 Rs. 50 with Cedarwood fancy work on both sides Rs. 40. single Rs. 50 for double complete with mosquito fittings. Satisfaction guaranteed.

A trial will convince you.

D. P. ROW & Co.,

Furniture Maker

Harris Road, Madras.

విశేష తంత్ర వార్తలు

[రైతుల వజ్రస్థి]

భారత రాజ్యాంగ సంస్కరణములు

ప్రజల సభలో చర్చించబడుట

అందఱు, దేశంబున కి- హిందూ జాతి సంస్కరణముల చట్టమునై చర్చించునపుడు నేడ నేకమంది సభ్యులు బిల్లును, మావంటు గాల్గిలలో ననేకమంది భారతీయులుండిరి. చర్చ జరుగుటమందుగా ఎన్నియోసవరణల నుపపాదించెదమని సభ్యులు ప్రకటించిరి. చట్టములో చేర్చబడిన నిబంధనల కొన్ని చట్టములో చేర్చబడుటకు ముందుగా పార్లమెంటువారిచేసంగిరింపబడవలయుననుచు కర్నూలుయేటుగారు రెండుసవరణల నుపపాదించిరి. రెండవ నిరాకరింపబడినది. వాటిని కేవలము ఇండియానుండి యిష్టానిష్టముల ప్రకారము ప్రోత్సహింపబడుట నీలకాదని యేటుగారు వాదించిరి. చట్టము వెంటనే కానింపబడవలయుననుచు మాట కంగీకరించును నానిబంధనలకు పార్లమెంటువారు కానియలోపల హిందూజాతియన కి- హిందూజాతి ప్రభుత్వము వారును వివిధ రాష్ట్రముల గవర్నరులును వాని కంగీకరించునదియు మానననియు కనుగొనవలెనని యతడు చెప్పెను. అట్లు కనుగొనిన వెనుక వాని పార్లమెంటువారు చర్చించి చట్టములో చేర్చవచ్చునని అతనియొద్దేక్ష్యము.

ఇండియానుండి ప్రత్యుత్తరము.

అందులకు ప్రత్యుత్తరము నొసగుచు మాంటేగు గారిట్లు చెప్పిరి ఇండియానుండి పార్లమెంటువారికింత హెచ్చు అధికారము నిచ్చుచట్ట మింతవర కేదియు కానింపబడలేదు. పూర్వకానములలోని నిబంధనలు పార్లమెంటు అధికారము పూర్తిగా వినియోగింపబడుట కిట్టి నిబంధనలంత అనుకూలముగ లేవు. 1 వ క్లాజునుండి 3 వ ం ధ్యం ల న న్నిటి ని ఇండియానుండి పార్లమెంటువారి కెట్టింత కలయును. వాటిని పార్లమెంటు ప్రాధికారము కలుపింప నిచారించెదమని నూచింపబడినది. అందుచేత నిబంధనలన్నియు పార్లమెంటువారిచే చర్చింపబడుటకు ముందుగా నాకమిటివారు బాగుగ తుకోవలసి యుండలియులైయు క్షణమున సభవారికి నివేదింప గలరు. పార్లమెంటువారు మాదవలయునని ఇప్పటికే చాల హెచ్చుగనున్నది. యాభ్యంతర నిబంధనలకు పార్లమెంటువారి కెట్టింతకల మనముమాటకు నేను కాదనను. కాని వాటిలో ఇట్లర సవరణలన్నియు సభవారిచేర్చుకు నవరణములేదు. క్రీస్తుకు నెలవులలోపల నిల్చుకానింపబడు నెడల నేమిజరుగునో నిర్ధారణచేయుచు ఇండియా ప్రభుత్వమువారి కింతవరకు జరిగినట్లే ప్రత్యుత్తరముల గూర్చి మాంటేగు గారు కొంతమారు ప్రకటించిరి. ఈ చట్టములో చేర్చునది నిబంధనల నై హిందూజాతి ప్రభుత్వమువారి యభిప్రాయములను, రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వముల యభిప్రాయములను కనుగొనవలయుననిన సవిభక్తి సరికిచట 1920-వ సంవత్సరపు నవంబరు నెలలోని క్రొత్త యెన్నికల ప్రారంభింపబడును. అయెన్నికల పూర్తియై ఈ నిబంధనలు కానింపబడు నెడల హిందూజాతిలోని క్రొత్త కాననసభ వాటి ప్రకారము 1921 వ సంవత్సరము జనవరి నెలయం దారంభింప బడగలదు. అదియే ఇండియా గవర్నమెంటువారును, ఇండియా అధీనువారును కోరుచున్నాడు.

ఓమానుగారు

ఓమానుగారు సవరణలను బలపరచుచు ఈ నిబంధనల ఏర్పాటులకు నసంతృప్తికరముగ నున్నదనిరి.

నింటర్నలుగారు

ఈ నిబంధనలు రెండు సభలందును చర్చింపబడిన వెనుక క్రిత్యానింపబడవలయునా. లేక బట్టనై నుంచిన వెంటనే ఆలోచింప నక్కరలేకయే కానింపబడవలయునా అని ఇప్పుడు గలిగిన సందేహము. సభవారికి పని చాల విశేషముగ నుండుననుచు వాదన కంటె మ రి యే దైన బలత తరకారణములను తెలుపవలయునని అతడు చెప్పెను.

మాంటేగుగారు.

హిందూజాతి వ్యవహారములను గూర్చి నిర్ణయింపబడిన ప్రాండింగు కమిటీవా రింబంధనలంతైన ఈ ప్రకరణమును

నెడల సభవారికి తెలుపవలయుననియు, అనిబంధనలలో చేరిన సార్వమెంటువారి కిట్టింత కలవలయున్న, కమిటీవారట్లు చేయునగలుగుట కధికార మున్నదనియు మాంటేగుగారు చెప్పిరి.

కర్నూలు యేటుగారు.

ద్యంధ్యపరిపాలన ముండగూడదనుచు కర్నూలు యేటు గారు మరెయ్యక కవరణ చేసిరి వారిసవరణ ప్రకారము గవర్నరు గారి కార్యనిర్వాహకసభలో అధికారమంతయును, కాననసభయందలి ప్రజానిర్వహితులలో గవర్నరుగా రెన్నుకొను యంత్రులును సరిసమానసంఖ్యగనియుండును. తన సవరణ ప్రకారము రాష్ట్రీయలందు ద్యంధ్యపరిపాలన మేర్పడవలెనని యతడు వాదించెను. 1917 ఆగష్టు 20 వ తేదీ ప్రకటనకు తరువాతమంది ద్యంధ్య పరిపాలనకు యనియు, కర్నూలు యేటు గారి సవరణయు అది నూచించు విధానమును చట్టమునకు చాల భంగకరముగ నుండుననియు సర్ ఆర్థండు గారు చెప్పిరి.

సర్ హెచ్. క్రెయిక్కుగారు.

ద్యంధ్య పరిపాలనము ముందేదేమైనను చెడ్డకే యైనను, చట్టములకు సది శిష్ట సంస్కరణలతో కలుపబడెను గావు వాని నెడల బరచుటకు మీలెదని సర్ హెచ్ క్రెయిక్కు గారు చెప్పిరి.

కర్నూలు వెజ్జిపుడ్డు గారు

ఈ సవరణనే సభవారికి కరించెదమని భారతీకానన సభకు బాధ్యత నిచ్చుటకు యుండెను.

బెన్నెట్టుగారు

ద్యంధ్య పరిపాలననును ప్రతికారముగ చెప్పిమాటలను బెన్నెట్టుగారు ఖండించిరి. కర్నూలు యేటుగారి సవరణ నలవ బాధ్యతాభావ మిందుకయు సభివృద్ధిజెంద దని యతడు చెప్పెను. ఈచట్ట ముందు తుడ్డేకొంపబడినో ఆ తని సది సెర చేర్చగలదని అతని నమ్మకము. వానినలవ ననేకప్రమాదములు గలుగునని తలుపుకు మీ విధములు తెలిపిన వాక్యములు సత్యము కానేనని అతడు విశ్వసించుచున్నాడు.

సర్ జె. డి. రీసుగారు

పార్లమెంటువారి నేర్పాటు చేయుమిత్తమే ద్యంధ్య పరిపాలన ముడ్డేకొంపబడినది. దీని నెదిరించుటకు భారతీయుల చేర్చ మాదవలయు కంటే నేకకారణము లేదు. సవరణ ఓడి గోయెను.

బెన్నెట్టుగారు సవరణ

లా, బస్టిను, పోలీసుకాపులు తప్ప తక్కిన రాష్ట్రీయ కాపులన్నియు యంత్రులకే యబడవలయుననుచు నూగుగా రొక సవరణను ప్రవేశపెట్టిరి. ఈ సవరణలన రాష్ట్రీయస్వాతంత్ర్యము చాలవరకు లభించెను. భారతీయులు కోరిన ఆకారో చాల న్యాదుగనున్నది. ల్యాండు రెవిన్యూ ఇరిగేషనులు రాష్ట్రీయసభలలోను చేయవలయునని అతడువాదించెను. ఈచట్టము భారతీయులకు సుత్వప్రకరణగ కుండవలెనది అదిచాలమ ప్రాంతముల హెచ్చి పోవుకగావున నీపాటి స్వాతంత్ర్యము నీయవలసని నూగుగారుచెప్పిరి. తానువపాదించిన సవరణ సంగీకరించు నెడల బ్రిటిషుగారు భారతీయుల కోరికలకు కలయవంతిరంత ఇచ్చివారయ్యునమిక విశ్వాసముగ గవరచు సంకల్ప లేబ రెల్ల యగునని యతడు వాదించెను.

కర్నూలు వెజ్జిపుడ్డు గారు

కర్నూలు వెజ్జిపుడ్డుగారు సవరణకు బలపరచుచు నిట్లు చెప్పిరి. ప్రజాకోగ్య కరీకుభ్రతా కాపులకు భారతీయలే బాగు మామగొనగలరు. ఇరిగేషను కాను కొన్ని రాష్ట్రములైన భారతీయుల కోరిక చేయవలయును. బొంబాయి, మద్రాసు రాజధానియందైన దానినను సరింపదగును. భరితములు, ల్యాండు రెవిన్యూ, ట్రేడింగువారణము, భూమ్యాకమణము, కాలువలు ఈకాపులనుగూడ భారతీయంత్రుల చేయునలెననిన ఆతడు హెచ్చరించెను హిందూజాతియన పరిక్రమాగారములందు వనిచేయువాని కింతి చాల దుష్కరముగ నున్న సంకల్పి తెలిపి హిందూజాతిలో పారకర్తవ్యము హెచ్చుచున్నదనియు చెప్పి బొంబాయి రాజధానిలో మంచి సత్వరాభివృద్ధి గలుగుటకు ప్రయత్నించి అభివృద్ధికరణగనున్న రాష్ట్రీయల కెత్తుకే పని నీయవలసినదని అతడు మాంటేగుగారి హెచ్చరించెను. ఫ్యాక్టరీ నిబంధనలను, పాఠశాల ప్రభుత్వములకు ప్రజల వరము చేయవచ్చునని వాడు చెప్పిరి.

మాంటేగు గారు

తమ ప్రత్యుత్తరమున నిట్లు చెప్పిరి. నేని సవరణ నెదిరింపవలసియున్నది. ఎత్తుక నేర్పు నిజమయినది కోరువారియేద సాకభూతి లేక కాదు నేని సవరణ నెదిరించుట. ఈ బిల్లు నిజముగ భారతీయులు కోరిక కోరికల ఫలితముగ వారి నూడింప జేయుట తుడ్డేకొంపబడినది కాదు. పార్లమెంటువారి సంతకము భారతీయుల ప్రత్యక్షము భారతీయుల కీయవలయుననుచు ముఖ్య మూలము ననుసరించి ప్రభుత్వమునా రివిల్లుకు తయారుచేసిరి. ఏవత్వముల నిచ్చుటకైన ముందుగా నియోజకగణ మేర్పడవలయును. నియోజకగణము నాయుత్వమం రచయినదా కాదాదును సంకల్పిని నిర్ణయింపవలయును. హిందూజాతిపాలనాబాధ్యతను వనింకగలుగు నియోజకగణము కొంతమంది సభ్యులు కలయవంతిరంతే త్వరగ నేర్పడగలదని నేను ముఘావ్యముగ చెప్పగలను. నియోజకగణమునరిక యింతకే ముటకు దానియభివృద్ధికి తగినరీతి హెచ్చుబాధ్యత నిచ్చుచుండవలయును. అందుకనియే ప్రభుత్వమువారు భారతీయులకు వారికి కరిచ తుడ్డేకొంపబడియు మంచి లాభప్రదము లయినట్టియు కాపులయందు కొంతబాధ్యతని య నాయున్నాడు. కాని ఇంక నెట్టి నియోజకగణము లేర్పడలేదో చూచివారి వ్యక్తములకెట్టి భంగమును గలుగుందో మనము జాగ్రత్తిగా చూడవలయును. ల్యాండు రెవిన్యూ సవరణము నియోజకగణమునకునై నాధారపడియున్నది. మొరటి ఎన్నికలపుకు ప్రజలందరికిని తగిన ప్రాతినిధ్యము లభించవలెను. మాటకు వ్యవసాయదారులకు తగిన ప్రాతినిధ్యము లభించలేదు. పెద్ద పెద్ద భూదామందుల యంత్రులకార్యములందుండి వ్యవసాయదారులకు కాపాడ గలుగు ప్రతినిధులు వ్యవసాయదారుల కిట్టుకు లభించగలరా లేదా యును అంతయును మనము నిర్ణయించవలయును. భారతీయ కార్యకులకు తగిన నియోజకగణ మేర్పడనిది ఫ్యాక్టరీ కాపుల భారతీయుల వరము చేయుటకు మీలకాదు. భారతీయులైన సమస్యక మెర్పకొరతేను బిల్లులో దాని జోక్యమేలేదు. ఈకాపుల సన్నిటిని మార్పుటకు ముందుగా నాచట్టము కొన్నిచివములవరకు నయలలోనికి రావలయునని గవర్నమెంటువారి యుద్దేశ్యము. చట్టము కానింపబడినదియుట హిందూజాతికాభివృద్ధికర్మకు లభింపగలదు. దాని నెడల నాటకం వనకలాలరు బిల్లు మొక్కుముఖ్యముకాక మాకు వివది మారుచుగా హాగోనాని సంకల్ప వెట్టు మిత్త మెత్తుక బాధ్యత నిచ్చి కొంతమంది సభ్యులు బిల్లు నెక్కడ సాచుచే నెడకో అనుభయము తప్ప వేరరక మేకియు లేదు.

ఒక సభ్యునికి ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు మాంటేగుగారిట్లు చెప్పిరి- ప్రామాటరీక కామిషను సమావేశము కానక్కర లేకయే ప్రజాకుత్తకాపుల సంఖ్యను హెచ్చించవచ్చునని మాంటేగుగారు చెప్పిరి. నూపుగారి సవరణ ఓడి గోయెను.

బొంబాయిలోని ప్రజాయుత్త కాపులు.

బొంబాయి రాజధాని చాల విశేషముగ సభివృద్ధి జెందినదిగను కలా, బస్టిను, పోలీసుకాపులు తప్ప తక్కిన అన్నికాపులను ప్రజాయుత్తము చేయవలయుననుచు మెక్కలము స్కాటుగా రొక సవరణ నుపపాదించిరి బొంబాయి రాజధానియందు చాకాపుల ప్రజాయుత్తము గావించిన మదరాసునుదాగాని మరియే రాష్ట్రీయముగాని అట్టిమార్పు చేయుట కేమియు వర్ణింకర ముండవని మాంటేగుగారు చెప్పిరి. బొంబాయి రాజధాని హిందూజాతియందలి రాష్ట్రీయలన్నిటిలో చాల యభివృద్ధి కొంచుచున్నమాట నిజము. కానియో యభివృద్ధి గ్రామ నియోజక విషయములో మాత్రము కనిపించదు. బొంబాయి రాజధానియందలి ప్రజలు హాయిగా నొకరితో నొకరు కలసిమెలసి యుండుట చాలావదు.

కెప్టెను మెన్సేటిగారికి ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు మాంటేగు గారిట్లు చెప్పిరి బొంబాయి ప్రభుత్వమువారు ఇరిగేషను కాపుల ప్రజాయుత్తము గావించవచ్చుననిరి. కాని రెవిన్యూ కాపుల మూలము ప్రభుత్వము క్రితముగ నే యుండుననిరి.

ఈ సవరణయే అంగీకరింపబడు నెడల చాల అల్లరియు, ఈర్ష్యయు గలుగునని అయ్యప్పరీయగారు చెప్పిరి. సవరణ ఓడి పోయెను.

కార్యకుల సంతకము.

కార్యకుల సంతకమును సంబంధించిన అంశము లన్నిటిని గవర్నరుగారు కార్య నిర్వాహకసభలో గలన నిర్ణయింపవలయుననుచు నెడ్డిగూరొక సవరణ నుపపాదించిరి. ఇది కూలిబిల్లు కాపుల బాధ్యత ముడ్డేకొంపబడినదని అతడుతెలిపెను. అట్టి సవరణయు, దానిభావము అసంగీకారములని మాంటేగుగారు తెలిపిరి. సవరణ ఓడి పోయెను.

అండను, దీకంబరు 2.—(వనలవభలో హర్మ్య) వర్ష
గారిల్లు చెప్పి.—నవంబరు 18 వ తేదీ మొదలు ఇప్పుడు
18 గురు ఈజ్జతులు చంపుదీరి 87 గురికి వెళ్లుట తగిలి
నది. వైసికులు కాంటి సంస్థాపనార్థ మేలేందు లోప
ఎక్కువమంది మరణించుటయు, ఎక్కువమందికి వెళ్లుట తగ
లుటయు తటస్థించెను.

స్థానికాది వార్తలు

విందు:—మద్రాసు ప్రెసిడెన్సీ రాయబారులకు, ఉపసంఘాధ్యక్షులకు లాడు గోవిందరావు గారు రాయపేట లోని గోవిందపాలెములో రేపటిదినము సాయంత్రము 5-15 గంటలకు విందు చేయుదురు.

టీపార్టీ:—వావిళ్ళ వెంకటేశ్వర్లుగారు, వి. చక్రయ్య, పి. చెంచయ్య, ఎ. రంగస్వామిఆయ్యంగారు, యస్. శత్యమూర్తిగార్లు టెన్సింగ్ బుధవారము సాయంత్రము 6 గంటలకు టీపార్టీ నిత్తురు.

ఆహార వార్తలు:—శెనగల పంజాబుయందలి యీ పట్టణముల నుండి శనగలను దిగుమతి చేయవచ్చు నని ఆహారపదార్థముల డైరెక్టరుగారు ప్రకటించుచున్నారు. (1) కాటుకపురు (2) రామక (3) అబోహా (4) గడ్డరాహా (5) ముక్తార్ (6) బెలు (7) బుద్దలద (8) మోగ (9) సిర్స (10) కోటకో.

కాకినాడ మునిసిపల్ ఎన్నికలు:—కాకినాడ 8-వ మునిసిపల్ వార్డు ఎన్నికలు జరిగినవి. కాన్సిలరులందరి ముగ్గురు వీడర్లు ఆధిక్యముగా నిలిచిరి. బులుసు సోంబాద్రి గారికి 187 వోటులచ్చెను. (అందు 74 సింగుల్ వోటు) దర్బా కిరరామరావు గారికి 149 వోటులచ్చెను. (అందు 35 సింగుల్ వోటు) కేంపాటి రామబ్రహ్మగారికి 72 వోటులచ్చెను. (అందు 5 సింగుల్ వోటు) బులుసు రామమూర్తిగారు దర్బా కిరరామరావు గారు కాన్సిలరుగా ఎన్నుకోబడిరి. (తొలివార్డు)

కొచ్చి రాజగారి రంగమనము:—కొచ్చి రాజగారు, రాజిగారు, దివాన్ ఆరు రావుబహదరు విజయ రావుబాచారి యం. బి. ఇ. గారు నిన్న ఉదయం చెన్నపురికి విచ్చేసిరి. వీరు నరేంద్రమండలి సభకు వెళ్లికి వెళ్లి తిరిగివచ్చుచున్నారు గా. టి. ఆర్. రామచంద్రస్వామిగారు రాజగారిని ప్రవృత్తాలంకృతులగావించిరి. పిమ్మట రాజగారు సిల్వెరితోగూడ బల్లకృష్ణగడ్డకు వెళ్లిరి. ఇంకను 5 లేక 6 రోజులు యీ ప్రాంతమున వీరుండెదరు. వారి ఆగమనగౌరవార్థమై ఫిరంగిగుండ్లు ప్రేల్పుబడెను.

నాల్గవ ఆంధ్రవిద్యార్థి మహాసభ:—మద్రాసు నగరమున నివర్తనమున నివర్తనమున ప్రకటించబడింది. ఈ మహాసభకు వచ్చువారు కొంతమంది నాంగ్ల భాషాభివృద్ధిలగు పి. మద్రాసు విద్యార్థులు బి. ఎ. ఎల్. టి. గారు ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులుగా నుండుట కంగీకరించిరి. మైసూరులో విద్యా కాశుభు ఇవన్నెకొండవలసగానున్న శ్రీకృష్ణమందిరావలింగా రెడ్డి ఎమ్. ఏ. ఎఫ్. ఎమ్. యాదాద్రిగారి కుమారుడు దయతో నంగీకరించిరి. ఇంతటి ప్రార్థన మిశ్రమ జనవరి 10, 11 తేదీల ను జరుగును తెలుపబడినది. కాని అధ్యక్షుల సౌకర్యమున కీ సభను జనవరి 11, 12 తేదీల ను జరుపుటకు నిశ్చయించబడినది.

మద్రాసు కార్పొరేషన్:—డిసెంబరు 16 వ తేదీన మంగళవారం సాయంత్రము 5-15 గంటలకు విద్యుత్ భవనమునందు కార్పొరేషన్ సభ్యులు సమావేశమయ్యెదరు. ఈ క్రిందివిషయములపై తీర్మానించెదరు: (1) గౌ. యాజమానులకు సేవకొరతని కమిషన్ గా ఎన్నుకొనుట (2) చెన్నపురి యందు ఇంటిబాడీలు మోయుకానుండునట్లు చట్టనిర్మాణము గావించుట (3) మర్కెట్ ట్రేడింగ్ రిజిస్ట్రేషన్ కాల వాకి కార్పొరేషన్ ప్రలములనిచ్చుట (4) అసిస్టెంటు రెవెన్యూ అఫీసర్ ఆరు యన్. దండనాడి అధ్యక్షుల గారిని ఆర్డీంగు రెవెన్యూ అఫీసరుగా నియమించుట, (5) పిల్లవాళ్లు చుట్టలు త్రాగునీడయ్యె కార్పొరేషన్ వారి అభిప్రాయమున గవర్నమెంటువారికి తెలిపబడుట, (6) వీధి అత్రాగుట నివారించుటకై ఏర్పాటులొనర్చుట (7) ఇంజనీయరు రిపోర్టు (8) కార్పొరేషన్ లెక్కలు, (9) ఒక్కొక్క డివిజనునందును, కాన్సిలరు, అవుట్రీచర్ స్టాఫ్ వారు చేరుటకు ఒక తెలిపానతోగూడ ఒకభవనము నిర్మించువిషయ మైతొలిచించుట.

చెన్నపురి ఆంధ్రసభ.

శ్రీ వేంకటగిరి రాజగారి యాజమాన్యమున లవ-కుశ నాటక ప్రదర్శనము

చెన్నపురి రాంధ్రసభవారు క్రిస్మస్ సీజనులో వేయట వద్దెంచిన 20 నాటకములలో మొదటిదిగా లవ-కుశ నాటకము నిన్న సాయంత్రము విక్టోరియా థియేటరునందు దలి మనోహరముగా ప్రదర్శింపబడెను. శ్రీ వేంకటగిరి రాజగారు వెంకటగిరి కుమారరాజగారు వారి సోదరిసోదరులు భద్రాచలం రాజగారు బుచ్చిరెడ్డిపాలెము కుమార జమీందారుగారు గౌ. దివానుబహదూరు పి. త్యాగరాయ సెట్టిగారు ఆర్. నుందరరావు రెడ్డిగారు రాజా సుబ్బకృష్ణయ్య బహదరుగారు రాజా మురళీ కృష్ణయ్య బహదరుగారు టంగుటూరి ప్రకాశి గారు, రాజా వెంకటకృష్ణయ్య బహదరుగారు, చల్లా టి. రావుగారు, గాడిచర్ల వారిసర్వోత్తమ రావుగారు కౌశ్యంబి గోపాలరావుగారు, వారణాసి సూర్యారావుగారు ఆకారపు భద్రయ్యగారు, తాటికొండ రామచంద్రరావుగారు, ఎమ్. కాంతారావు నాయుడుగారు, ఎమ్. విజయరావులు నాయుడుగారు, అనుమలసెట్టి, కణ్ణన్ శెట్టిగారు, మన్నగు ఆంధ్ర ప్రముఖుల నేతృత్వమున విచ్చేసిరి. శ్రీ వేంకటగిరి రాజగారి గ్రామ నాథిపత్రియ వహించిరి. నాటక మధ్యమున సభాసహకార్య దర్శి సామి వెంకటాచలం శ్రేష్ఠిగారు శ్రీరాజావారికి ఈక్రింది సన్మానపత్రమును చదివి సమర్పించిరి:—

శ్రీరాజా వెంగుగోటి గోవింద కృష్ణయ్యారేంద్ర బహు దూరు పంచవజారు మునసబుదార్ వెంకటగిరి రాజావారికి.

రాజేంద్ర! చెన్నపురి రాంధ్రసభాసభ్యులను చెన్నపురి రాంధ్రసభాసభ్యులగు మేము మాకత్వంత సంతోష పూర్వకముగా స్వాగత మొసంగుచున్నాము.

విద్యాపీఠముగా ఆదినుండియు ప్రతిభిక్తికి విద్యార్థులకు సర్వజ్ఞ సింగ యాచే మేంధ్రులవలనను మహారాజాది బిరుదంబుల నందికొర్రెగావించిన యువమజ్జనములు రాజగోపాల కృష్ణ యారేంద్రులవలనను పరిపాలితమై వన్నెగన్న వెంకటగిరి సంస్థానమునకు యిటీవలనే నధీశులై నగునంతటనే నెల్లూరు కళాశాలా స్థాపనాది విద్యా ప్రతిష్ఠాపనలకు ప్రకృమించిన తమకు విద్యాభివృద్ధియే ప్రధాన కార్యముగా పాటుపడి చెన్నపురిరాంధ్రసభ స్వాగత పూర్వకముగా యీ సన్మానపత్ర మొసంగుట నెంతయు సమంజసము.

ఈ సందర్భమున సభనుగూతించి యిందుక ప్రస్తావించుట అప్రస్తుతము కాబారు.

ఈ రాజధానినగరము దనాదిగ సుసంపన్ను లైన యాంధ్రమహాజను లధిక సంఖ్యాకుల యున్నను, అనేక కారణము లచే ఆంధ్రవ్యక్తిత్వము క్రమక్రమముగ ధీనించి చిరకాలము దుగ్ధులముగ నుండెను. ఈవ్యక్తిత్వమును పునరుద్ధరించి ఆంధ్రుల యొకమత్వమునకు సర్వతోముఖమైన వారియభివృద్ధికి ని తోడ్పడెడి యుద్దేశముతో ఇటీవల చెన్నపురిరాంధ్రసభ వివిధ కాశుభలతో స్థాపింపబడియుండుట జగద్రదితము. ఆచిరకాల ములోనే (ఇక్కడివారిని వైటివారిని చాలమంది సభ్యులను సమాకర్షించుట యొక్కటె యెంతభాగ్యప్రాప్త్యమునకు ప్రబల నిదర్శనము. రాజులు జమీందారులు భూస్వాములు రాజకుల్యులగు వర్తక శిశువులు ఉద్యమ శాసనసభాసభ్యులు ఉద్యోగులు విద్యార్థులు కవిశిల్పములు మున్నగు వివిధసహజ

ఒక విందు:—కవివారి సాయంత్రములపై, యం. సి. ఎ. భవనమునందు వచ్చునెట్టి, చెంచయ్య గార్లు ఒక విందుసంగబడెను. అతిథులకు ఉపహారము లొసంగబడెను. పిమ్మట డాక్టరు లాజునుగా ఆగ్రాహణావర్తన క్రమమున సభ జరిగెను. రాయబారులు ఇంగ్లాండునకు వెళ్లి లభికముకు దేశ సేవ యొర్పిరయి, ఇతరసంఘముల ను దయములకూడ వీరు పొందుచున్నారనియు ఆధ్యక్షులు చెప్పి, పిమ్మట దేవసహాయంగా, పి. వి. ఫిలిప్సుగారు రాయబారులకు ప్రకటించుచు మాట్లాడిరి. చక్కెర-సెట్టిగారు, కైస్తవుల యందు రాజకీయజ్ఞానము గృధ్రి చెందుచున్నారనియు, కైస్తవుల కిచ్చిన ప్రత్యేక ప్రాధానిత్యమును సమముగా నుపయోగించుకొనవలయు ననియు, చెప్పి, చెంచయ్యగారు కైస్తవ నారీమణులు రాజకీయవిషయములకు పాలు కైకొనుట ఆవశ్యకమని చెప్పిరి. ఆధ్యక్షులు రాయబారులకు వంద నమలు సమర్పించి టి. యె. కణ్ణంపూరుగారు అధ్యక్షులకు వందనములను సమర్పించిరి. అంతటితో సభ ముగిసెను.

మల యాదరణమునకును ఈసభ యాస్పద మగుట కడుంగ దు సంతోష కారణము.

ఈసభయొక్క ప్రధాన గౌరవకారణము రాజాదరణ మే. ప్రతిసంవత్సరము జరిగెడి దసరాయవోత్సవముల సందర్భమున తక్కినసభలలో వలెగాక, ఇందలి సభ్యులకు మహారాజులును రాజులునుగూడ వ్యవయపూర్వకముగ అతిథి సత్కారము లాచరించుచున్నారు. అంతేకాక, శ్రీవీరికాపురాధీశు లీవరకే సభకు రాజపోషకులుగా నుండుట కంగీకరించి సభయెడ తమకుగల సామక్రొశమును వ్యక్తీకరించి యున్నారు.

రాజధానినగరమందలి యిట్టి యాజాతీయప్రతిష్ఠాపనకు విద్యాపత్రపాతులగు తాము నైతము రాజపోషకులుగా నుండుట కంగీకరించుటచే సభ్యులెల్లరచేతను ఈదినము సుదినముగా భావించబడు చున్నది.

ఈసన్మానపత్రము నశుగ్రహపూర్వకముగ అంగీకరించి సభ నెంతయు సున్నతస్థితికి దెచ్చెదరు గాక యని ప్రార్థించుచు మహాపూర్వకముగ తమకు కృతజ్ఞతాభివాదము లర్పించుచున్నాము.

చెన్నపురిరాంధ్ర సభాసభ్యులు ప్రసంగములు

అనంతరము సభాధ్యక్షు లగు గౌ. దివాన్ బహదరు పి. త్యాగరాయసెట్టి, బి. ఏ. గారు, శ్రీరాజగారిని వారి బిడ్డలను పుష్పమాలికాలంకృతులుగా వాచించిరి. తరువాత శ్రీరాజగారు సభాపోషకులుగా నుండుట కంగీకరించిన సువార్తను సభ్యులకు నివేదించిరి. సభ శ్రీ వారి పోషకత్వమున మహాన్నతి గాంచునని నూచించిరి. నాటకము ముగియునపుడు కాతా సూర్యనారాయణ రావుగారు శ్రీ భద్రాచలము రాజగారి పక్షమున రామవేదధారి పోకల భువంగరావు నాయుడుగారికి సువర్ణపతకమును బహుమానముగా మొసంగిరి. రాజగారి రామభక్తియే యాబహుమాన కారణమని వ్యక్తీకరించిరి.

నాటక ప్రశంస

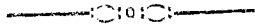
లవ-కుశ, పాత్రధారులు నెల్లూరు రెడ్డి బాలురు సభవారి నానంద పరవకుల గావించిరి. సీతా లక్ష్మణాంసనయే పాత్రధారులును ప్రశంసాపాత్రులే. మొత్తము విూడ నాటక మంతయు రక్షితమైనదనునను నేపథ్యాధికారి పింజల నుబ్రహ్మణ్యము శ్రేష్ఠిగారు ప్రవసయులు. వెనురు మూడి శేషగిరి రావుగారు నెల్లూరు నాగరాజరావుగారును కూడ సత్వరముగ నాగ్యంతులై సభానాటక ప్రదర్శనములను మరింత మనోహరములు గావించెదరని విశ్వసింపబడుచున్నది.

అమెరికా రాజకీయ పరిస్థితులు

వాషింగ్టన్, డిసెంబరు 2.—ప్రెసిడెంటు విల్సన్ గారు కార్యమున కొక సందేశము సంపులు దానియందు డిల్లీ తెలియబరచి.— అమెరికా సంపాదకములలో బిడ్డలు పుట్టిన తెట్టదనున. సంధి సభకు గూర్చి మరియొక సందేశము చర్చింపబడును. జీవిర్యమును తగ్గించుటకు కొన్ని శాసనములు చేయవలయును. కాబట్టి అల్లరి గూర్చి, అవి వాడుల పనులకు గూర్చియు కొన్ని శాసనములు చేయవలయును. గంధికాలమునకు తగిన రీతిగ వన్నె ఏర్పాటులను సమంజసమును. సమప్రసంగములకు సద్భరిత సూక్ష్మ చలమును. అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రములవారు ప్రపంచమున కంగీకరించి యున్నదాతలను నున్నాడు. అట్టికి తగిన రీతి కొన్ని యేర్పాటులను చేయవలయును. మునుపటికి మునుగరిగింపవలయు కృతవర్తములను గూర్చి అందము గలపే ప్రకృమాడులకు వినిపించి గన్న మెంటు వారు గ్రహించిరి. కాబట్టి లకు వర్తకపు సామగ్రిగ జూపవలయు. కాబట్టి సమైక్యము స్వాతంత్ర్యము నెవరుకు భంగపరచ కూడదు. ఏ ప్రభుత్వము, వారు దానికంత సాయము గలిగింప కూడదు. కాని ప్రభుత్వమువారి ముఖ్యధర్మము ప్రజాసంరక్షణయు, వారి సంరక్షణ ముందుండు ఏకరగతి ప్రజలకును ఇచ్చింది గలగవలయు వారు మాడవలయును. అతివాదులు తమ కోరిక లన్ని తెగవేసె వరకును సమైక్యము లేదు.

జర్మను జలాంతర్గాములు

హ్యోగోసు, డిసెంబరు 2.—ప్రాన్స్ కివలము వదిలి టిని రేవు తక్కిన జలాంతర్గాము లన్నిటిని పగుల కొట్టుటకు ఉన్నక సభవారు తీర్మానించిరి.

కాని, ప్రజల ఆందోళనమున కిది కొంతవరకయినను ఫలితముగాదని మాంటాగూగారయినను నటించవలెను. ఈ విషయము సంగీకరించినంత మాత్రమున తమ ప్రతిష్ఠకు లోపము గలుగునని తలచుట పొరబాటు. అందువలన, ఆంగ్ల దేశముల దూరదృష్టియు, విచక్షణజ్ఞానమును ముంతగ వరిస్ఫుటమగును. మాంటాగూ విధానమంతయు, ప్రజలు స్వకరిపాలనమున కనర్హులను సిద్ధాంతము ననుసరించి నిర్మించబడినది. అధికారవర్గమువారే ప్రజలకు ప్రతిష్ఠ గ నుండవలయునని, సూచించబడినది. అందుచే సంస్కరణములు సూచిగనుడక, అతుకులవలె వరణమించినవి. ఎట్టి మార్పులు లేకనే, సంస్కరణ శాసనమును వెలువనే నిర్మించవలెనని, మాంటాగూ గారు తొందరపడుచున్నారు. లండనుపైయు ప్రతికూడ శాసనమును దీపించినది. కాంగ్రెసుసభ జరుగువరకు దీని నిలిపివేయచుచో, ప్రజాభిప్రాయము వెల్లడియగుటకు వీలగును. కాని, మంత్రసర్గమువారు, కాంగ్రెసుసభాభిప్రాయమున వెరుదీయచున్నారు. కాంగ్రెసుసభ జరిగిన పిమ్మట, ప్రజలలో నెట్టిభావము వ్యాపించునో యని, వారు సంకోచపడుచున్నారు. అందుచే కాంగ్రెసుసభ గూఢలోపలను, కార్యక్రమము మగియవలెనని వారి సంకల్పము. క్రొత్త చట్టముక్రింద, వ్యయదాడుకముగు శాఖలు మాత్రము ప్రజలకు సంక్రమించినవి. కాని, వీటి నిర్వహణమునకు తగిన ధన సదుపాయము గనుపించుటలేదు. సంస్కరణపుచట్ట మొర అసాత్మప్రకరముగ నున్నను, ప్రజలు దాని నుపయోగింపక తప్పును. క్రైస్తవము లోపల చట్టము శాసనమగును. ఈ శాసనము ననుసరించి క్రొత్త ఎన్నికలు 1920 సంవత్సరము నవంబరులో జరుగుననియు, క్రొత్త శాసనసభ 1921 సంవత్సరపు జనవరినెలలో సూడ గలదనియు మాంటాగూగారు చెలిపిరి. ఇందుకొరకై, ప్రజలిప్పటినుండియు సంసిద్ధులు గావలయును. ఇందు కెట్టి సాధనము లవసరమో, రేపటిదినము సూచించదము.

శ్రీకాకుళము పురపాలకసంఘము.

ఈ పురపాలకసంఘమువారి 1918-19 సంవత్సరపు కార్యనివేదికము మాకు జేసినది. ఈ సంఘ సభ్యుల సంఖ్యను ప్రభుత్వమువారు 16 నుండి 12 వరకు తగ్గించుట సంతృప్తి గొలుపుట లేదు. వీరి యందు తొమ్మిదిగురు క్రజాపయక్తసభ్యులు. ఈవత్సరమున నేడుపలములు ఖాళీపడినవి; అవి యిన్నియు త్వరిత క్రమమున నింపువలసివచ్చును. పూర్తియగుటచే, క్రజలకు పురపాలకసంఘ వ్యవహారములకుం దుత్సాహము కలదని వ్యక్తముగుచున్నది. కావున సంఘసభ్యుల సంఖ్యను ప్రభుత్వమువారు తగ్గించుట సమంజసముగ గన్పట్టుట లేదు. కన్నులపంజరము తృప్తికరముగనే యున్నదని చెప్పవచ్చును. కాని ఆదాయము గతవత్సరమునకంటె తగ్గినది. వ్యయము హెచ్చినది. అధిక వ్యయము వలన గ్రామమున కలుగవలసినలాభము కలుగలేదని నివేదిక నీక్షించివారికి సుబోధకము కాక మానదు. వైద్యశాలఖాళిషయమున జరిగిన వ్యయమునకు ఆశాభోద్యోగం జీతములను వృద్ధిచేయుటయు, అలవెన్సుల నెక్కువగా నిచ్చుటయు కారణములు. ఈ శాఖ యందు ప్రత్యేకయోగకరములగు వసు లెవ్వియు జరగలేదు. మరియు నీ సంఘమువారు రోడ్లను బాగుచేయుట కత్వల్పముగ ధనమును వెచ్చించిరి. ఈ విషయమున రు. 2851-13-9 ఖర్చుచేయబడినదియ, రోడ్ల మరమ్మత్తునకు వలయు కరెన్సీములు లభించక పోవుటచేతను, కూలీలు యెక్కువ కూలి నిధిలమించుటచేతను యీపని ఆపివేయవలసిన చ్యేసియు మ్యునిసిపాలిటీవారు దెలుపుచున్నారు. కాని యీ విషయమున లోకముల చాలకాలమునుండి యున్నట్లు గన్పట్టుచున్నది. కావున నీ సంఘమువారు వీనిని వెత్తరముగ తొలగించుట సందర్భవని సూచించుచున్నారు. శ్రొత్తి కను లేవియు సంఘమువారిచే ప్రారంభింపబడలేదు. విద్యావిషయమున గడచిన వత్సరమునందు కంటె యెక్కువ సొమ్ము వ్యయమైనది. ఈ సంఘమువారి యాజమాన్యమున 7 ప్రాథమిక పాఠశాలలును, ఒక ఉన్నతపాఠశాలయు గలవు. ఈ సంవత్సరమున అరవదిల్లినద్ద పిల్లల ప్రాథమిక పాఠశాలను నూతనముగ నెలకొల్పుట సంతోషజనకము. ప్రాథమిక పాఠశాలలు సంత్పత్తికరముగనే కృషిపలుపుచు, క్రమాభివృద్ధిని కామచున్నట్లు తోచుచున్నది. ఉన్నత పాఠశాలలోని విద్యార్థుల సంఖ్య తగ్గినదని ప్రభుత్వము వారాక్షేపించుచున్నారు కాని యీ సంఖ్య అత్యల్పము. గతవత్సరమున 670 మంది విద్యార్థులందగా ఈ వత్సరమున 631 మంది యున్నారు. ఇందులకు ఆ కట్టమున ప్రజలిన మహుని, కలరా మున్నగు అంటువ్యాధులే కారణము. సాధారణముగ యితర మ్యునిసిపాలిటీలయందు వలెనే యిచ్చుటను, మరణముల సంఖ్య హెచ్చుటయు జననముల సంఖ్య తగ్గుటయు విచారజనకము. కలరా మహుని వ్యాధు లిప్పటికిని ప్రబలియున్నవి. ఇప్లయెంజాజ్వరముకూడ 1918 అక్టోబరు, నవంబరు నెలలలో వ్యాపించి యుండెను. వీని వలన చాల నష్టము కలిగినది. నగరములోనికి రాకుండగ సంక్షేపించుటకు పట్టిన వక్కున్నదిపారుమెంటువారు తమ స్క్రీమును త్వరలో తయారుచేయవలసి యున్నది. మరియు, ప్రొవిన్షియలు గ్రాంటులనుండి యొసంగబడిన ధనములో చాలభాగము (అనగా రు. 48,000) నిలువ యున్నది. 1909 సంవత్సరమున యొసంగబడిన

గ్రాంటులు కూడ నిలువ యుంచబడియున్నవని తెలియుచున్నది. ఈ ఖర్చును వ్యయము చేయక పోయినచో, వాని నుపసంహరించుకొనవలసి వచ్చును. ప్రభుత్వమువారు సూచించుచున్నారు. కావున దానిని త్వరలో ఖర్చుపెట్టుటకు పురపాలక సంఘము వారు ప్రయత్నింపవలసినదని హెచ్చరించుచున్నాము.

తుక్కినమర్క

తుక్కినమర్కను త్వరలో కరిష్కరింపమని, అంగ్ల ప్రభుత్వమువారు మిత్రమాండలివారిని ప్రోత్సహింపమనుటల హరిమున్దుగారు కామన్సువర్గలో నుకిరి. మాంటూచూగారు, ఇండియా ప్రభుత్వమువారు, మహమ్మదీయుల యభిప్రాయము సారముగ కృషి పలుపుచున్నటుల, నేటి లెంతివార్తలలో దెలుపబడినది. ఇది ఎంతయు శుభసూచకము. ఈ విషయమై అచకూల కరిష్కర మెంతత్వరలో జరిగినవంత శ్రేయస్కరము. హాస్సేను ఇమాము మొదలగు ప్రముఖు లీవిషయమై శిశ్చితాభిప్రాయము గనుబడిచుచున్నారు. అంగ్ల ప్రభుత్వమువారు భారతదేశపు మహమ్మదీయులలో విశ్వాసమును తిరిగి నెలకొల్పి బ్రాధితులు.

శ్రీ వెంకటగిరి మహారాజగారు

శ్రీ వెంకటగిరి మహారాజగారు, చెన్నపురి ఆంధ్రసభకు రాజపోషకులుగనుండ సంగీకరించి నటుల, నిన్నటిదినము ప్రవర్ణింపబడిన, లవ-కుశ నాటక సందర్భమున తెలుపబడెను. ఈవార్త ఆంధ్రులకెంతయు సమ్మోదావహముగ నుండగలదు. పీఠికా పురాధీను లిదివరకే రాజపోషకులుగ నుండుటకు తమ సన్నతిని తెలిపిరి. వెంకటగిరి మహారాజగారు, విద్యాభివృద్ధికై సల్పుచున్న ప్రశంసార్థములగు ప్రయత్నిము లెల్లరికు తెలిసినవే. వీరివంటి ఉదారస్వభావులు ఆంధ్రసభకు రాజపోషకులుగ నుండుటచే సభకు స్వంత భవనము లేని కొరత త్వరలో దీరునని విశ్వసించెదము.

కలకత్తా యూనివర్సిటీ కమిషను

ఈ కమిషనువారిచే ప్రయోగపబడిన, 7, 8, 9 సంపుటములు మాకు జేసినవి. వీటియందు, ప్రముఖ లోపగిన సాక్ష్యములయు వివరింపబడి యున్నది. దీనిసంతయు కరిగించుట వెంటయేని లాభకరమని మా యభిప్రాయము.

ఆంధ్రపత్రిక
సారస్వతానుబంధము

సాధ్యమైనంత శ్రమముగా వారమున కొక వర్ణనయు ఆంధ్రపత్రికకు సంబంధించి సారస్వతానుబంధ(Literary Suppliment) మొకటి ప్రకటింపబడుట కుద్దేశించబడినది. వాస్తవముధురంధరు లండలును సానుక్రోశ పూర్వకముగ అందున కనుపగు వ్యాసములను వద్యములను వదములను పాటలను కథలను విమర్శలను ఇక్కటినుండియు వ్రాసి వంపుటకు ప్రార్థితులు. విలేఖకులకు యభోచితమైన ప్రతిఫల మిచ్చుటకు కూడ నిర్ణయించబడినది. ప్రతిఫలాపేక్ష గలవా రా విషయమై వ్రాసి తెలిసికొనవచ్చును. విద్యాధికు లండలును తొద్వడి యీ యభినవోద్యమమును జనుప్రదముగ జరగఁ బ్రార్థితులు.

సంపాదకుడు.

వ్యవస్థాపకములు

- హైదరాబాద్ ఇంజనీరింగ్ కళాశాల విజయవాడ.
- కీర్తి మార్గము ఎవలీయ థర్మ గారు ముగిసిరి.
- స్వయం మంత్రివర్గమువారు రాజ్ నామాల నిర్మి.
- మ్యూనిసిపల్టీలో రాజు కక్షమువారు 400 మంది పట్టణ రాజధాని తీర్మాన మొనరించి వారి రాజుగారి కంటికి.
- మెన్ద్రు ప్రభువుగారు ఆగ్రా మెన్ద్రు ప్రభువుల వినమును కూడ పహించెదరు.
- కలకత్తా నుండి అంగ్లవిహారుల వైద్యకాల నిర్మించిన మి నెన్. కోల్ల గారు మరణించిరి.
- బర్మాకావడధ రాజ్యపు సంరక్షకులవారి 2 వ తేది శుక్రవారమునాడు గమాచే మరుగు.
- 'మండల' ఆను రివాల స్త్రీమరు బునారం బొంబాయికి వచ్చిరేమన. నవంబరు 20 వ తేది బాబులు యీ స్త్రీమరును వచ్చుచున్నది.
- ఇండియా పోలీసు కమిషను ప్రత్యక్షముగా ఇండియా ఆఫీసరుల కేంద్రములకు తీర్మానించిరి. ఆర్యక్షము వరఖాస్తు ప్రభుత్వమువారికి వంపరి.
- జనరలు మెక్లెను నేనగారు కాకాపురా విమానపురి దిశంబరు 2 వ తేది జర్మరీ కేసుకు మ్యూనిష్యుమన వివాదాల్లో బసచేసి.
- పాల్నా గవర్న మెంటు ఆవ్యక్తము నుల్లాక్ ఆనాచే గారు పాల్నా ప్రైవేట్ శాశ్వతముగా ఆఫ్ థే మెంటు నియమించబడిరి.
- కాన్ఫెక్ రాన్ స్పీకర్ గారు యూ నెల 2 వ తేది స్ట్రీయల్ నెటిల్మెంటిలందు కొల లంఘా గారును వైర్లెస్టు తెలియుచున్నది.
- ఇటలీ పరిస్థితులు:—ఇస్కొట్టు అంతరించిరి. ఇస్కొట్టు సమయములందు కొన్ని అల్లలు బరితల గారిపర్తుతను పట్టి ఆకాంతియ కనిపించుటలేదు. ఇంతంత ము త్వరల కుట్రయొక్క తర్కతపాసవని కొంద మూంతుచున్నారు.
- నాసికవద్ద వదలి స్వేదకసంగ నైలుబండ్ల దీక్షాకానుటలల్ల బొంబాయి నైలు బండ్లను నందు 7 వ తేది బండ్ల సమయగా పోలేరు. ఒక రోజులో బండ్ల సమయగా నకుడుటకు ఏర్పాటుల గావించబడును.
- సరిహద్దులు:—అవ్ గనిస్తాక్ ఆమారు గారు మహమ్మదీయ రాజ్యాభివృద్ధికై విరాళములను కొనుచున్నావనియు, భూమి పన్ను బాకీల నిర్మిటి కమిషన్ చేయుచున్నట్లుగను 'పయినియర్' పత్రిక ప్రత్యేక విలేఖవరల్ల తెలియుచున్నది.
- దెంగాలు మ్యూనుసిపాలిటీలో ఆసానీ యొక్క వారు వాపురా స్వేదకవద్ద ప్రయోగింపబడ ఆనేక నమోదులు సమర్పించుచు. గతవత్సరమున ను రాకు లక్షప్రయోగింపబడ యీసభజాతి భోజనము పెట్టిరి. 15 నెల మాత్రములు నిర్మి పెట్టిరి.
- భూకా నెమర్సు కోర్టునందు పిన్చిఫర్టు కో ఆసానీ టిన్ సానెటి కార్యకర్త ఆర గోమాల యం దెన్ గొన్నా 1000 మాత్రములు అపహరించి నేరము ఆగోపించ బడిన. వీరు నేరములుగా నిరూపించబడిరి. 25 సంవత్సరము 10 కిల్, 400 మాత్రముల జుల్మానా పిన్చి విధించబడినది.
- ఇండియా మెన్ద్రులకు చెంబురు:—ఈధంబరీవాది కమిషన్ ట్రీచ్ అవ్ కాల్కూట్టు ఆఫ్సు రెడ్డు చేతులవారిని సలహా ఇచ్చుచున్నాడు. రంగుల దిగుమతి విషయమై, ప్రభుత్వమువారు రంగులను దిగుమతి చేయించి నమరుల కరిష్కరించు ధరత్రాణం అమ్యుగ బాగుంబు విని అభిప్రాయమును ప్రకటించుచున్నారు.

హంటరు సంఘము

శనివారము

సంగ్రామ అమానుసింగుగారి సాక్షులు

జాబు, డిసెంబరు 7:—నేను తిరిగి హంటరు సంఘమువారు నమాజేతమేరపై కానుకలు ప్లేటరు సంగ్రామ అమానుసింగుగారు సాక్షులయ్యిరి. ఒక నడుగుండనే అమానుసింగుగారు తమంతట దామువచ్చి సాక్షులమిచ్చెదనని చెప్పిరి. కాని హంటరు ప్రభుత్వము ప్రసించినప్పుడు తమకు సాక్షులమిచ్చునని ముగ్గుడను గారు కోరినట్లు ప్రత్యక్షమయ్యిరి. ఇట్లు బ్రిటిషు సాక్షులు మూడుమీద రివార్డులను ప్రేక్షించినవారి కుచేతము కలిగినదని అమానుసింగుగారు తెలిపినవారిని గురించి ప్రస్తావన వారు వానినిగురించి వినినట్లు నడిపిరి. ఒకసాగురు పెల్ల చేసిరిని కూడ వినియుంటిని. అతనికి నల్ల జేసుచుండ సాక్షి స్వయముగ చూడలేదు. ప్రేమను మొదల ఒక సాగువుకరమునుండి సున్నము పడి యుండగా చూచితిని.

సర్ చిమన్లాల్ పెటల్వాడుగారికి సాక్షి యిట్లు తెలిపెను:—వీరే నెలకు పూర్వము కానుకలూ రాజులూ హోద్యములు లేదు. రెంటు కానన మనినను, సర్ మొకటి ఒకవయసుగారి ఉపవాసములలోని భావములను ప్రజల కిష్టములేకుండెను. కాని వారు దొంతకమువారిన విముఖులు కాలేదు. దుకాణములను కట్టివేయించి పనిపాటులు మాన్పించవలయునని గాని రిచ తేదీని కనిపించు భరతసచివుని కొక తండ్రివారైనను పంపించవలయునని గాని ప్లేటరులు తలచిరి గాని అధికారులకు కోపమువచ్చుననిభయపడి ఆప్రయత్నమును మానివేసిరి. రాజులూ విషయములలోను ప్రజలకు అక్విట్టి కలిగెను. భరతమోచ్చిపోయియు నత్త పీకలిగెను. అందువలన నకస్మాత్తుగ నల్లరులు జరిగెను. యుద్ధసిద్ధికి సామ్యు పోగుచేయటలో నవలంబించిన పద్ధతులవలనను ప్రజల కనుమ్రుతి కలిగెను. వైసికులను సేనలో చేర్చుపద్ధతికిని ప్రజల సంతుప్తులైరి.

వైసికులను చేర్చించుటయందు చేసిన పద్ధతుల వివరములను తెలుపుచుని సర్ పెటల్వాడుగారు కోరిరి కాని క్షమించి వాని నడుగవద్దని సాక్షి చెప్పెను.

సాక్షి యిట్లు చెప్పవలెదనెను:—నేను స్వతంత్రముగ సాక్షులమిచ్చుటకు రాలేదు. క్రాసుపరీక్ష చేయవలె మొదట చూడవలెనని నచ్చతెప్పిరి (ప్రక్కన నవ్వించి) మార్గదశ గాను నబుడిబనలు అఫీసుకునుండిరి. తెల్లవారినిది మొదలు వారిదగ్గర పరియంతును. సాక్షులమిచ్చుకలసినదని వారు నన్ను కోరినప్పుడు నేను ఇచ్చెదననిగాని ఇయ్యననిగాని చెప్పలేదు.

సంఘమువారి యెదుట చెప్పినసంగతులకు నన్నెవరును బాధించకుండ కాసాడవలయును.

చాలసంగతుల నిదివరకే సాక్షి చెప్పియుండెనని సర్ పెటల్వాడుగారు నడిచి చెప్పవలచిన సంగతులను బాధకము లేక నిర్భయముగ చెప్పుచుని కోరిరి.

క్రాసుపరీక్షలో తనచేత సంగతుల నన్నిటిని చెప్పించి రని సాక్షి చెప్పెను.—(నవ్వు).

తనకు ఆజ్ఞాపకము లని తోచిన సేనలలో ప్రజలను చేర్చుటకును యుద్ధములమున కాసామ్యు వనూలుచేయుటకును సంబంధించిన కొన్ని పద్ధతులను సాక్షి వివరించెను. (నవ్వు)

కానుకల యంత్రముల పనివారిని పరీక్షింప:—వనిచా రని గట్టెనుగాను 4-వ తేదీని దర్శించి, బానిసలు ముఖ బాధచే కష్టపడుచున్నాడని చెప్పిరి: మిట్లు అధికారులు తిరిగి ఏర్పాటులుచేసి నమ్మకట్లు అంతరించునట్లు పరిశీలించుచున్నారని తెలియుచున్నది.

గుంటూరు టెంపరరీ నబుకోర్టులో

అసలు నెం 164/19 రు

వాడు:—1 కొల్లిపర వెంటనుబ్బారాయణుడనై రా. ప్రతివాడు:—కొల్లిపరవాడి కొడుకయ్యనై రా.

కొల్లిపరవాడి కొడుకయ్యనై రా. చందానకాబా జుడేసిరిభలా సేరకు వ్రాయించి యిచ్చిన తాళ్ళుబాలాది అనియు దుబాతలను బద్దవరచుమని ను: డిక్లరు చేయించగలం దు:కు పలుదావా చేపడినది. దుబాతలలో చూపినయిన ఆక్షేపణల యెన్నుమొదల 15-12-19 తేదీని గడచు కొద్దుగా తెలుపుకొనెడి

T. Nagabushanam, Guntur, 8-12-19. Pleader, for Plaintiff.

వార్తాపత్రికలు

[యద్దనపూడి వెంకటరత్నంగారు]

అయ్యో, కత్తికానిగొప్పండు మరుఅనుదున్న యిక్కాలము నందు ప్రతియూలంకినూ ఒక్కొక్క పత్రిక బయల్పడెను న్నుది. ఒకప్పుడు కత్తికానిగొప్పండు భారాళుడు విచ గృహసౌకర్య మొనంగబడినది. కారణాంతరములవల్ల యిప్పు డట్టిదాని కష్టం కట్టివేయబడింది. వివిధ భాషాకావ్య పారం గతులకు లోకానుభవజ్ఞులయిన ప్రాజ్ఞులచే నిర్వహించబడు పత్రికలు అరుదుగనున్నవి. ఆంధ్రుల మృగయులు లాంఛ భాషావీర్యులు సంకలించబడినట్లు, తిస్సారపు ప్రాసరక్షేత్ర ములగునని. (కత్తి యానవాంఛనును ఈ జీవితమునకు భవిష్య దభివృద్ధికి ఉపయుక్త మగునని హువాభావయే అని యెంచి అట్టిదాని పరిచయమునకై తమ బాల్యార్థము నుండు రెండు కుక్కలనుబట్టిని కత్తికానిగొప్పండు విత్తమును న్యాయములకుండు దగ్రుతులను బగుచున్నాడు. మాతృభాషకు తరుణమునం దుల కరుదుకొనుటయం దక్షతగవించుటచే అక్షాభావకూర్పులై చిట్టచివరకు వున్నభాషా భవ్యత్వము నందుచున్నాడు. ఇట్టి దివారు మాట్లాడుమాటల భాషావిశిష్టత, అంగీకార, అరవ, కష్టాట, కురుక, మాజీకుల వదలాలను అమితముగా ప్రయో గించుటకు చుండుట మనకు ప్రత్యక్ష నిదర్శనమే. భాషాసా ముఖ్యత కన్న మన్న యాతీతమునందు కత్తికానిగొప్పండున కెంత హెచ్చుత యుండునో చదువరు లూహించక పోయి. చతువువారిల వివక్షణజ్ఞానము వ్రాసావారి వ్రాతలకు నన్ను తెచ్చుచుండును. అభిమానులుగాక, విరాగులగు వారి నిస్సాక్షి కాభి ప్రాయముల కున్నంతకుది, పోలనిద్యా పారంగతులైనను అసంభావ ప్రేతులగు వారి సలహాలనుండుండును. పత్రికా నిర్వాహకులు వ్రాయు డేకపాత్రై వ్యాసములు, వివిధవిషయ విమర్శనము, ప్రతి, స్మృతి, పురాణ, యితోపాస, చారిత్ర, అనుభవ, యుక్తి హేతువాదములగుణముగా సునన్ద్యుంప బడుచుండుట లేదు. తమ యిచ్చార్థిని రీతిని, అలంకారాకారము లేకుండుటకు సాహసితల సంఖ్య హెచ్చుచున్నది. ప్రస్తుతము ఆంధ్రమండలమునండి బయల్పడెను జ్ఞానోదయాభి వృద్ధి కరములగు పత్రిక లభ్యమయ్యెను. ప్రభువాండ్లియ్యు, యా చక్రవర్తియ్యందు దిగ్విజయమందుటకవసరమగు భక్తివిధోపాయ చతురత, సత్కార్యమానణ, వందిత జననికనన్యకాపూజన, దుర్వనవాక్యకృత మొదలగునవి కత్తికానిగొప్పండు అక్షణము లుగా పరిగణించుటకు భావ మానన్న మైనది. ఇట్టివారిచే ప్రక టించబడు పత్రికలు, అజ్ఞానోదయాభివృద్ధికి కేకావధికరము లగుటయే గాక, కత్తికానిగొప్పండు ప్రతిభకు కళంకము నా హుంబ తేయు ననుట నిస్సంశయము. కొన్ని పత్రికలు బయల్ పడెదలి, కాల్పిచ్చుకొని పోయినవారివలె, తమ ప్రచారమును అంతికాలమునే వాలించుచున్నవి. మరికొన్నిటికి పురిటియం దె నుండె కొట్టుచున్నది. అదృశ్య, విశాళ, హేతువులకు, విజ యప్రచారమునందున్న కత్తికానిగొప్పండు, తమ విజ్ఞానముచేతను ప్రచారమునం దక్షణము నందిన పత్రికల నిర్వాహకులు దురభిమాన విరహితులయి తమ అనుభవజ్ఞాన బయల్పెట్టి, పెర్రల పెర్రె యూహ లభకట్టి, రాబోవు యిక్కంటుల కష్టం తగలి వున్నవాని స్థితిచక్కమన జూచుట కర్హ్యము. వివిధ తేజ భాషావీర్యయము, లోకానుభవము, ప్రజాసంకరాము, మృగయ, వాగ్రూప గంభీరత, మృగయపుర వాచాలత, సరు యస్సాద్రి యుక్తాయుక్తి విచక్షిత, వ్యవహారకృత, కార్య కూరత ద్రవ్య విత్తులత, దూరదృష్టి మొదలగాగుల సుగుణ సమగ్రగుణముల కత్తికానిగొప్పండుకర్తయు వహించుట భర్త సమర్థము. ప్రజాసాక్షియు. జేకాభ్యుదయకారి. ఏద విద్యుత్తగ్రహము దైవహిత, ప్రభువత, ప్రజావాంఛియుల నన్యోన్యమైకతతో మేళనంబి రక్షింపించుట. పరస్పరవైరి పద్ధతులగు యాత్రికాలయంతును మైత్రి నెలకొల్పజూచుట మైత్రి నెలకొల్పలేక అనిచేక యుండినో వాటివార, దాను, బడుటయో, అంతరించునామలచే నది చచ్చుటయోకట్టుకొన్న ప్రజలవైపి దొరకిన వారి యనుయాయు తియబడుటయో తక్షణ తటస్థించును

కత్తికానిగొప్పండు కామూహలగు భావ్యగుణలారా యింటింటి కొక్కొక్క పత్రిక బయల్పడెట వీరుజూచుట కన్న, విజయ ప్రచారమునందున్న వాటిని మరింత జ్యోతకములు లగా జేయుటకై మిమిద్రవ్య బుద్ధిబలులను వినియోగపరిచి, తమూలమున మి మనోభిప్రయములను తెలియచుచు, పత్రికా నిర్వహణ ప్రతిభకు కాసాడి, ఆంధ్రభాషాధారమై, తేజ, వసతుల అభివృద్ధికి తోడ్పడ జూచుటకు త్రువపద్ధతి.

విశేషీయనాళలు

మ్యూజిక్, డిసెంబరు 8:—డిసెంబరు 8 వ తేదీ నండియు నన్ని రేపులందు విశేష నాళలు మ్యూజిక్ నిచ్చు వద్దతి తొలగింపబడును.

నిర్బంధనైతిక సేవ

లండను, డిసెంబరు 2:—కస్తూరి కస్టర్టీ గారికి ప్రత్యుత్తరమిచ్చు చర్యల గారు నిర్బంధనైతిక సేవా దానము ఏద్రీ అలాగే సంత మొందునని నకు, వారి మరల కొంతకాలమువర కుంచవలయునని ప్రభుత్వముచే యజ్ఞాపక తేదీయే, స్వచ్ఛందముగ కచ్చుకాతే కెనెటరుల వైశ్వికత్రంద కేర్యబడుచు రని యు, తగినంతయంది చేరిన వెంటనే నిర్బంధ సేవలూ చేరని వారు విడుదలగురనియు సర్పిలుగాను చెప్పిరి

జగ్జుల చిన్న కడవము.

లండను, డిసెంబరు 2:—దోషమునందు నిర్బంధి పుడి న జర్మకుటర్లు పదంబు మరల డిక్షి అమోకా కేసుకు కను నుతి ఈజుబడెను. అచట నిర్బంధించబడిన జర్మకు ఓడలను మరల తెచ్చుకొను నిమిత్తము తాము బయలుదేరిన సంగతి నాపవలలలోని అజమానులు చెప్పిరి.

ఇటలీ సమ్మెకట్టు

రోము, డిసెంబరు 2:—ఏరియో కొన్ని కారణములను బట్టి రోము నగరములోని కార్మికులు సమ్మెకట్టుకు ప్రకటిం చిరి. రోము, మిలాను, ప్లొరెన్స్ లుం దుండయును సమ్మెకట్టిరి మిలానులో తప్ప మరెచ్చట కల్లరులు లేవు. అచట పో లీసువారికిని ఆందోళ నారాజులకును కలహము సంభవించి ఆందోళ నా కారు లిద్దరు చంపబడిరి.

రోము, డిసెంబరు 2:—ఇటలీలో ప్రధానమంత్రిగ నుండిన అస్టెడో గారు ఎన్నికలలో ఓడిపోయిరి. సాంఘిక వాది లబారి గారికి ఛేంబరు సభాభివ్యక్తి నిర్దించెను.

ఈజిప్టు అల్లరులు

కయో, డిసెంబరు 2:—బ్రిటిషు వైసికులమీద మర రెండు గుండ్లు కాంపుడినది. కాని ఎవరికి దెబ్బలు తగుల లే దని.

జర్మనీలో నైత్యములను హెచ్చించుట.

బ్యారిను, డిసెంబరు 3:—జర్మనీను సంధివరతులకు ప్రతికారముగ వైసికుల సంఖ్యను హెచ్చించవలదను ఉన్నత సభవారు జర్మకు కొక నోటు నంపిరి.

వంజాబులోని యాక్రింది ప్రేమకులనుండి కేసులను

యా రాజధానికి దిగుతుతిచేయుట కనుమరింపబడినది. ఇతర ప్రేమకుల నుండి వీనిని దిగుతుతి చేయుటకు గావించబడినదర భాన్తు లంగీకరింపబడెను:—(1) కోట్ల కాపురా, (2) రామకో (3) అవోహర్, (4) గర్డర్ బాసా, (5) ముల్కార్, (6) జెయితు, (7) భుద్దావ (8) మోగా, (9) సిర్సా (10) రోబక్

సరిహద్దులు:—కత్తికానిగొప్పండు కొనాటు పట్టణమునం

దలి సేనతో యుద్ధము 2 వ తేదీ, 3 వ తేదీ యుదనులిపిరి. లోకవాజ్ఞేయకూడా 8 వ తేదీన యుద్ధముచేసి. మరొందించవారి సంఖ్య మిక్కిలి స్పల్లము.

బొంబాయియందు సహకారము:—బొంబాయి సహ

కార సంఘముల రిజిస్ట్రార్ గారు 1918 సంవత్సరపు నివేదిక మును ప్రచురించి వివరముల ప్రేతులయందు యీ ఉద్యమము అభివృద్ధి చెందుచున్న దని తెలియుచున్నది. బొంబాయి రాజ భానియందు సహకార సంఘముల సంఖ్య సభ్యులసంఖ్య ఇతరరాజధానుల కన్న అధికముగా నున్నది. కార్మికులుకూడ ఇట్టి సంఘములను ఏర్పరచుకొనుచున్నాడు. ఈ సందర్భమున కి సంవత్సరముల నుంచి యీ ఉద్యమ వ్యా పకమునకై పాటుపడుచున్న మిష్టర ఉగ్రాంకు గారు వంద నీయులు.

ఇటలీపార్ల మెంటు.

రోము, డిసెంబరు 3:—ఛేంబరు మరల సమాజేతమును వచ్చెను. సాంఘికవాదు లట్లనే తమ యశస్సులని తెలుపుచు న్నారు. సాంఘికవాదుల యల్లరివలన అకాలి వ్యాపించె ఒకడు మరణించెను. అతగుడు దెబ్బల తగిలెను.

World's News.

(Reuter's Agency.)

England Indian Reforms Bill. Discussion in the Commons.

LONDON, December 3.

There was an exceptionally large attendance for Indian discussion when the Committee stage of the Government of India Bill opened to-day. There was a large number of Indians in the distinguished strangers gallery and a number of brightly new amendments to the Bill were published prior to the debate. Col. Yate moved two amendments, which were intended to secure that the rules should be approved by Parliament before they were attached to the Bill and which were ultimately negatived without division. Col. Yate contended that the Rules ought not to be left solely to the idiosyncrasies of the Secretary of State. Col. Yate agreed that the Bill should be passed immediately, but he urged that the Rules should be sent to India in order to see whether the Government of India and the Governors of Provinces agreed to them, after which they could be passed by the House and attached to the Bill.

Secretary of State's Reply.

Mr. Montagu replying declared that there had never been a Bill which made the Secretary of State so amenable to the control of Parliament as this Bill. The Rules in the former Acts were not made with all provisions, which were incorporated in this Bill, to secure the control of Parliament. All Rules under clause 1 must be brought before Parliament by the Secretary of State and it was suggested that they should be investigated by the Statutory Committee of Parliament. Therefore, the House would have the advice of the Committee on all Rules before they came before them. Mr. Montagu emphasised, that the work of the House was already sufficiently heavy. He agreed that important rules should be brought before it, but not resolutions for every trifling alteration in them. Mr. Montagu proceeded to say that he had had correspondence with the Viceroy and the Government of India with regard to what would happen if, as was hoped, the Bill received the Royal Assent before Christmas. They hoped that the Rules under the Bill, after being published in India and after receiving the opinions of all concerned including Local Governments, would be brought home in time to hold the new elections in November 1920, and that the new Legislative Assembly would sit in India in January 1921. That was what the Government of India and the India Office were aiming at.—(Cheers.)

Mr. Oman.

Mr. Oman supporting the amendment declared, that the whole system of rules was unsatisfactory.

Mr. Winterton.

Mr. Winterton said, that the question was whether the Rules should be passed by means of resolution of both the Houses, or become law automatically by being laid on the table. He would like to hear a much stronger argument for the latter course than a collection of the business of the House.

Mr. Montague.

Mr. Montague emphasised that it would be the duty of the standing Committee on Indian affairs, to point out to the House any danger they saw in the Rules, and the Committee would be empowered to advise Parliament that any particular rule should be submitted for affirmative resolutions.

Col. Yate.

Col. Yate then moved another amendment deleting paragraph D. in clause 1 and substituting the following:—"For the constitution of the Governor's Executive Council in which there shall be an equal number of official Ministers and Ministers chosen by the Governor from the elected Members of the Provincial Legislature and for allocation of revenue for purposes of administration."

Col. Yate.

Col. Yate contended that diarchy was unwearable. His proposal would give the provinces a unified not dual Government.

Sir Auckland declared that diarchy was the best system of carrying out the declaration of August 20th, 1917. Col. Yate's proposal would be absolutely fatal to the Bill, and the policy it represented.

Sir H. Craik.

Sir H. Craik said, he was of opinion that diarchy, whether good or bad, was so interwoven in the Bill that it could not be taken out.

Col. Wedgwood.

Col. Wedgwood said that if the amendment were carried there would be no grant of responsibility to the Indian Legislative Assembly.

Mr. Bennett.

Mr. Bennett deprecated years with regard to diarchy. Col. Yate's proposal would not develop responsibility in the least. He contended that Indian Ministers would be faithful. He was confident that the Bill would achieve its purpose. He believed that the dangers which were prophesied, would never come to pass.

Sir J. D. Rees.

Sir J. D. Rees said that, diarchy was merely an allocation of portfolios. The objection to this was against the admission of Indians.

The Amendment was negatived without division.

Mr. Ben Spoor's Amendment.

Mr. Ben Spoor moved an amendment providing for the transference of all provincial subjects, except law, justice and police, the Governor acting with the Minister in charge of each subject. Mr. Spoor said that, the amendment asked for provincial autonomy, which was a very reasonable demand. He urged that the questions of land revenue and irrigation, should be transferred to Provincial Councils. He expressed the opinion that there was

danger of the Bills not going far enough and the result would be the strengthening of the hands of the extremists in India. He urged the acceptance of the amendment in order to meet as far as possible the natural and legitimate demands of the Indian people, and to show Indians that we trusted them.

Col. Wedgwood.

Col. Wedgwood supporting the amendment, contended that public health and sanitation would be much better looked after by responsible Indian Ministers. (Cries of dissent.) He urged that the transference of irrigation should at least be begun in some Provinces, particularly in Bombay and Madras. He also urged transference of the development of minerals, land revenue, famine relief, land acquisition and waterways. He alluded to the horrible condition of factory workers in India. He declared that a civic spirit was growing in India. He paid a tribute to welfare work in Bombay and urged Mr. Montagu to put pressure on the most progressive Provinces. For example, Bombay to transfer factory legislation and industrial measures.

Secretary of State's Reply.

Mr. Montagu replying said, he objected to the amendment not because he did not sympathise earnestly with those who were in a hurry, but because the Bill was not, in intention, a concession to demand. It was based on the most important principle that Government intended to ask Parliament gradually to surrender its trusteeship in favour of India. An Electorate had to be created and it had to be discovered, and whether the electorate would go to the polls and vote on questions at issue, or only on religious questions or some such issue. He was deeply convinced that a real Indian electorate which could accept the trusteeship of the Government of India, would be obtained more quickly than some thought.

An Electorate could be created only by giving it, as it grew, something to do and that was why Government wanted to give it real, substantial powers in connection with which Indians were familiar, and in which they were greatly interested, but powers which would not preclude our guarding the interests of electorates which had not yet come into existence. The whole question of land revenue was a question of the electorate could not thoroughly represent all classes, for example, peasants. We must consider whether electors were ready at present to safeguard their own interests from big landowners and landlords. There was no distrust of Indians but there was jealousy of misunderstandings of principle, and Government asked that the Bill be allowed to work for a few years before these services were transferred, until it was certain that the desired electorate existed. Similarly, he did not wish to transfer factory legislation, even separately, until he was sure that there was an Indian labour electorate, which could take interest in the work of the Minister in charge. He believed that when the Bill was passed, the progress of India would be irresistible. The only danger was that the Bill would be wrecked by overloading in order to satisfy those wishing to depart from the principle on which the Bill rested.

Replying to the question, Mr. Montague said, it would be possible to extend the list of transferred subjects before the Statutory Committee sat.

Mr. Ben Spoor's amendment was rejected by 260 votes to 47.

Transferred Subjects in Bombay.

Mr. McCallum Scott, moved an amendment providing for the transference of all subjects in Bombay, except law, justice and police, owing to the notable development of Bombay. Mr. Montagu replied that if this were given to Bombay, there was nothing to prevent similar transfer in Madras and other provinces. Bombay was one of the most progressive Presidencies in India, but not in the direction of the development of rural electorate. A harmonious co-operation of the residents of Bombay was seldom, if ever, interrupted, arguing for Bombay a very happy feature and a speedy achievement of Self-Government, but the factors preventing transfer in other Provinces, operated equally in Bombay.

Replying to Capt. Menworthy, Mr. Montague thought that the Government of Bombay had recommended the transfer of irrigation, but the reservation of land revenue.

Major, Ormsby Gore declared that the proposal, if adopted, would lead to endless trouble and jealousy.

The Amendment was negatived.

Welfare of Labour.

Mr. Sugden moved an amendment, providing that matters dealing with the welfare of labour, should be reserved under the control of the Governor and his Executive Council. Mr. Sugden explained, that this was for the protection of infant labour. It was essential that there should be power to see that better conditions prevailed in the Indian labour market in order to enable Lancashire and India to run together.

Mr. Montagu thought, that it would be dangerous to insert the words of the amendment, because a specific mention of one subject to be reserved, would destroy the symmetry of the Bill and cause deep resentment. Government intended to make the welfare of labour a reserved subject.

The amendment was negatived.

European Education.

Mr. Entwistle moved an amendment providing that the education of Europeans be a reserved subject. Mr. Montagu replied that he proposed to adhere to the recommendation of the Feetham Committee with regard to European education. (Cheers.)

The amendment was withdrawn.

Col. Wedgwood moved an amendment opposing the contribution by Provincial Governments to Central Government. Mr. Montagu replied that the Bill did not make the notorious inequalities of the present system worse. It was impossible to saddle the Government of India with the necessity of raising its own revenue. He announced that Lord Meston was going to India to preside over a Committee, which would decide impartially between the Provinces and the Central Government and arrive at a solution.

The Amendment was withdrawn.

Function of Provincial Treasury Depts.

Replying to further amendment by Col. Wedgwood, Mr. Montagu stated that, Provincial Treasury Departments would not deal with taxation, but would merely advise Governments with regard to the financial results of any measure they desired to undertake.

Col. Yate declared that the Government of India would oppose the transfer of Education. He urged the postponement of the passing of clause 1 until Government of India's views on the alterations were known. Clauses 1 and 2 were unanimously passed.

Inclusion of Burma

Mr. Ben Spoor moved an amendment to include Burma in the Scheme.

Sir Reginald Acland said, he was of opinion that the inclusion of Burma would be a great mistake because it would mean that Burma would be harnessed to the Provinces of India and that Burma would have to go at their peace for ever. Mr. Montagu replied, that Burma must get grant of Self-Government similar to India subject to differences of local conditions. Burma would get without delay one of two things. Burma would either become a Governor's province, if that turned out to be the best solution, in which case it would be dealt with under clause 15, or if it was agreed to give Burma a different constitution from the rest of India then new Legislation would be required, which would be introduced without delay. He expressed the opinion that the Burmese would prefer that no difference should be made by Special Act of Parliament. He was in telegraphic communication with the Government of India in this connection, and hoped that a measure, applying to Burma, would be introduced at the next Session.

The amendment was withdrawn.

The amendment by Capt. Kenworthy, limiting the operation of clause 3 to six years, was negatived.

Mr. Fisher pointed out that there was nothing in the Bill preventing the revision before 10 years if transferred subjects were obviously being handled wisely.

Provincial Governorships.

Sir H. Craik moved an amendment of Clause 3 providing that the appointments of Governors of Provinces should be made by the Governor General with the approval of the King, and that Governors must have served at least ten years in India under the Crown prior to appointment. Sir H. Craik, Mr. Lockip and Colonel Yate contended that Clause 3 prejudiced the rights of the Indian Civil Service, and that appointments of Governors would be made from England on political grounds.

Mr. Montagu replied that the clause gave the Indian Civil Servants every chance of becoming Governors of Provinces and that the Clause was fully agreed upon between the Government of India and the India Office. It threw Governorship open to the best men. He mentioned as an example Sir George Lloyd as one of the best Governors. (Cheers.) Mr. Montagu emphasised the necessity for a Provincial Governor combining knowledge of India with capacity for Government requiring a very great political sense. Nobody combining such qualities should be precluded from the Governorship, because they did not belong to a particular category of persons. It would be a good thing if the Indian Civil Servants could get office in other parts of the Empire and "vice versa." Mr. Montagu emphasised his desire to insure for India in future the best possible Civil Service. He was sanguine that when this great controversy was settled and the Bill enacted, the relationship between Indian politicians and Civil Servants would have none of the bitterness which had been the horrible lot of the Civil Servant who had done his duty unswervingly during the past ten years.

Colonel Yate asked, were Lieut.-Governorships of Provinces one of reserved appointments of the Civil Service under the Covenant under which the Civil Service was serving.

Mr. Montagu did not reply.

Mr. Waterson and Colonel Wedgwood opposed the amendment.

Colonel Wedgwood attacked Sir Michael O'Dwyer.

Sir H. Craik warmly protested.

Sir H. Craik denounced the policy of appointing untried men on political grounds. He urged that the old, well tried and hard worked Civil Servant should not lightly be passed over.

The amendments were negatived, and the progress of the Bill subsequently became more rapid.

Communal Representation.

When Clause 7 was reached Colonel Wedgwood moved an amendment providing that at least sixty per cent. of the elected members should be elected by Territorial Electorates as a check to the extension of communal representation.

Mr. Montagu replied that as the composition of these Councils would come before Parliament, no useful purpose could be served by the amendment. He believed that communal representation was a profound mistake, but it would be a greater mistake to let Legislative Councils, not properly representative of all classes, and, if temporary communal representation would help, it would be well worth having.

The amendment was negatived and the debate was thereupon adjourned.

Press Comment.

LONDON, December 4.

The "Times" in the course of a leader, emphasises that very few amendments to the Indian Bill deserve serious consideration, as the Bill has already been subjected to a searching examination by Lord Selborne's Committee. The suggestion that the Committee was packed with nominees of Mr. Montagu is preposterous when such names as the Duke of Northumberland, Lord Crew, Lord Middleton, Lord Islington and Mr. Bennett are included. The "Times" pays tribute to Mr. Montagu and draws attention to his deep and sincere interest in the welfare of India.

Female Enfranchisement in India.

Lady Astor's interruption.

LONDON, December 4.

In the Commons in the course of discussion on Female Enfranchisement in India, when Mr. Montagu urged that the matter should be left for Indians themselves to decide, Lady Astor interrupted "Indian Men." Mr. Montagu retorted that women's suffrage was decided by men of England, Lady Astor replied, "Only after enormous pressure by the ladies." (Cheers.)

Indian Woman Franchise.

Major Bills Amendments.

Must be Settled by Parliament.

LONDON, December 4.

The Debate in the House of Commons on the Government of India Bill was resumed to-day. Major B. H. H. moved the amendment in favour of the enfranchisement of women. He declared that the Indian opinion was unanimously in favour of women suffrage, and rebuffed the argument that Indian women were unfit to vote because they were illiterate, saying that a very high standard of knowledge, ability and practical judgment existed in the East independent of book-learning. Moreover, the bill itself was based on education, because men were enfranchised whether literate or not. He did not agree that the proposal was impracticable and pointed out that many women in Bombay voted in Municipal Elections. The amendments would enfranchise about million women compared with one million men. Leaving the question to legislative Councils would mean hopeless lack of uniformity, and the matter ought to be settled by the Government.

Mr. Montagu's Achievement.

Joint Committee's Decision.

Mr. Montagu hoped that the House would adhere to the decision of the Joint Committee. The force of demand for women suffrage in India was undoubtedly overwhelming and the majority of evidence given before the Joint Committee was in favour of it. Therefore, Parliament would make the mistake, if it decided to Indian women the opportunity of becoming enfranchised. But there was a strong opposition to the enfranchisement of women in many parts of India. Therefore, the Indians should be left to decide the question for themselves.

Mr. Spoor.

Mr. Spoor said that the new Legislative Councils would not represent the people of India, and urged that the principle of enfranchisement of women should be incorporated in the Bill or that very strong representation should be made to Indian Government that the House of Commons desired enfranchisement of women in India.

Mr. Winterton Supports Women

Enfranchisement.

Mr. Winterton strongly supported the amendment and suggested that refusal to enfranchise women in India might create suffragette movement in India.

Mr. Bannett Opposes.

Mr. Bannett opposed the amendment, he deprecated the action in advance of public opinion and declared that matter might confidently be left to the decision of the Legislative Council. He thought that the Council in Bombay would very soon enact women's suffrage. Lady de la Warr would not allow much time to elapse before their aspirations were realised.

Election of Members and Legislature.

Mr. Wedgwood's Amendment.

Mr. Wedgwood moved three amendments to clause seven. First opposing the provision that the member elected to the legislature in Bombay, the Punjab and Central Provinces must reside in the constituency he represents, second, urging that a man should not be disqualified as a candidate by dismissal from Government service or imprisonment for offence not involving moral turpitude and third urging that the membership of the local legislature should not debar a man from sitting in the Indian Legislative Assembly.

Mr. Fisher's Appeal for Immediate Decision.

Mr. Fisher appealed for immediate decision, because it was necessary to pass the Bill with the least possible delay. The Government felt that under the Bill as it stood women's suffrage would be introduced in many Provinces where there was already the strong movement in its favour, but they were convinced that introduction of this question in the Punjab, at present, would be the very serious business. He thought it far better to leave the decision to Provinces. The Amendment was rejected by 302 votes to 67. The Minority included Lady Astor.

Mr. Montagu's Statement.

Mr. Montagu said that the adoption of amendments would result in some of these rules being in the Bill and some not, and would make the Bill unintelligible. When the rules returned from India, the House of Commons would be able to discuss them and recommend them to the Government by vote, if desired, and recommendations of speakers in the Commons would be, of course, considered in framing rules in India.

Large Number of Amendments.

Chairman's Assurance.

LONDON, December 4.

In the Commons, at the opening of the debate on Reforms Bill, the Chairman announced that in view of the large number of amendments to clause 7 he proposed to take three leading points on which discussions could be held namely enfranchisement of women, Question of Candidates and question of electorate. He thought this would give a fair opportunity for discussion.

Residential Qualification Bad.

LONDON, December 4.

Mr. Montagu thought residential qualification bad, because of very little use, but it had been hotly pressed upon Indian Government and the absence of residential qualification in five Provinces was compromise. The Joint Committee had recommended that dismissal from Government service should not be disqualification and it was intended that this recommendation should be embodied in rules. The proposal to allow a person to be a Member of two legislatures was quite impracticable. The amendments were negatived.

Enfranchisement of Indian Soldiers.

Speaking on the amendments favouring enfranchisement of Indian Soldiers, industrial classes and everyone who could read or write his vernacular Mr. Spoor said that the joint committee generally desired considerable widening of the franchise as early as possible.

Mr. Montagu replying emphasised that the Bill enfranchised over five millions or seventeen times the present electorate.

He also emphasised on the difficulty of finding machinery for any further extensions, especially in sparsely populated rural districts, and urged that the franchise should be left to be developed. We wanted it to be as wide as practicable, but did not wish to incur ridicule by impracticable proposals.

Vote for Every University Graduate.

Mr. Kenworthy supported the amendments and also the proposal that every University graduate should have vote for his own University seat. Mr. Asford pointed out that this would include many minors. The amendments to clauses seven and eight were negatived without division.

Mr. Spoor.

Mr. Spoor moved an amendment to clause nine in favour of appointment of Presidents of Councils by direct election. He said, it had been suggested that experienced men should be sent from England in order to assist Indians to manage this responsible position, but no responsible Indian had ever asked for such assistance and there were many Indians able to fulfil the duties of the President satisfactorily.

Mr. Montagu replied that the amendment was most undesirable.

Mr. Bennett expressed opinion that there would be some disappointment in India owing to the restriction in regard to the first Presidents. The first Indian speaker should begin business in a similar way, to the first speaker of the House of Commons.

Amendments to clause nine were negatived without division.

Current and Crimeage should be Centralised Subjects.

Replying to the amendment to clause ten moved by Mr. Stewart, which was negatived, Mr. Montagu said, it was intended that current and crimeage in India should be centralised subjects. It was impossible that this would ever be provincial subject. Col. Wedgwood moved amendment to clause eleven, with a view to enabling free discussion to take place on matters relating to the safety and tranquillity of Province.

Montagu.

Mr. Montagu emphasised that the Government must remain responsible for the safety and tranquillity of the Province and therefore must be empowered to prevent discussion on matters which, if discussed, would jeopardise its safety and tranquillity.

The amendment was negatived without division.

Double Chamber System.

On clause seventeen, Col. Wedgwood moved amendment against double Chamber system. Mr. Montagu replied that there was a large body of opinion in India in favour of second Chamber, and emphasised that the second Chamber was intended not to oppose Legislative Assembly but to act as a revising body.

The amendment was negatived.

Direct Election to Indian Legislative Assembly.

On clause nineteen, Col. Wedgwood moved amendment in favour of direct election to Indian Legislative Assembly.

Mr. Montagu's Reply.

Mr. Montagu said he agreed as regards the advantages of direct election, and he had been in correspondence by telegraph with the Indian Government on the subject, and the Indian Government hoped to be able to devise the system of direct election. But it would not be irretrievable disaster, if the first Legislative Assembly in India was elected by indirect voting.

The amendment was negatived.

Resignation of a Burmese Headmaster.

Burma Government's Alleged Demand For Same.

LONDON, December 4.

In the Commons Mr. Alfred Davies enquired whether the alleged demand of resignation by Burma Government of Maung Tun Sein from the headmastership of private Buddhist College at Mandalay was because of his membership of Burmese National Deputation. Mr. Montagu replied that he had no information but would enquire.

Demobilised Officers Required.

LONDON, December 4.

The India Office announces that a number of demobilised officers who served during war are required temporarily with Indian Army Infantry Units. Officers with Indian experience will be preferred. The period of engagement will be twelve months. Age limit is from 30 to 35.

Local Housing Schemes.

Question of Financing.

LONDON, December 3.

The Committee appointed by the Treasury to consider the financing of Local Housing Schemes has presented the interim report, most important recommendation of which is to empower local authorities to issue short-term 5-1/2 per cent. Local Bonds. The Report declares that the effect on country's credit would be most serious, if the state, which is already confronted with exceptional demand entered the market with the purpose of financing the whole Housing Scheme. The report suggests that several authorities may combine to issue Housing Loan and recommends active campaign to secure support of investors. It is estimated that 5,35,000 houses would cost 43,60,00,000. Sterling.

Distribution of Food Stuffs.

LONDON, December 3.

The Standing Committee of the House of Commons on Defence of Realm Act has decided to recommend continuance of Government's general powers regarding the distribution of foodstuffs, also granting Government authority to deal with gas, coal, electricity and transport. The Solicitor General however stated that control of food would be removed at the earliest opportunity.

Silver Report.

LONDON, December 4.

Messrs. Montagu's silver report says that, the fall of price on November 28th was due to the news that United States Government was offering silver dollars for gold dollars but subsequently, the fall of United States exchange, by which the cost of silver from America increased, caused rise in price.

Russia

Bolshevist Activities in Central Asia.

LONDON, December 3.

An authoritative report from Turkestan reveals significant details of Bolshevist activities in Central Asia.

Pro-Bolshevist Muslim Demonstrations.

Extraordinary Muslim demonstrations occurred in Tashkent on the occasion of commemoration of the anniversary of the Bolshevist Rule. The procession a mile in length comprising tens of thousands of Russians with Mussulman bands playing revolutionary airs, paraded the city. Thirty Moslem Proletariat Organisations participated, also ten thousand Mohammedan children carrying pictures of M. Lenin and Trotsky. Similar demonstrations occurred in Moscow, when the so-called Afghan ambassador declared for the alliance of Afghanistan with Soviet Russia.

France

Increase of Armaments in Germany.

Supreme Councils Protest.

LONDON, December 3.

PARIS.—The Supreme Council has addressed a note to Germany protesting against the increase of armaments in Germany contrary to the terms of Versailles Treaty. The decision of American Delegation to remain in Paris is emphasised by visit of Poincaré to Baron Leroyer, the Chief of German Delegation with whom he had a very firm interview.

America

Mexican Situation.

LONDON, December 3.

WASHINGTON SENATOR.—Mr. Felt who was charged with investigation of Mexican situation has introduced the resolution in the Senate, requesting President Wilson to sever diplomatic relations.

Germany

German Dye Industry.

Attempts to Double its Capital.

LONDON, December 3.

The Chronicle learns from Berlin that German Dye Trust has decided to double its capital and also to issue a large number of attractive Preference shares in the attempt to re-assure German supremacy in Dye Industry.

Rumania

Rumanian Cabinet Resigns.

LONDON, December 3.

PARIS.—Rumania's reply to the Allied ultimatum (see December 4th) has not yet been published, but a long telegram was received from Bucharest to-day together with the report of the resignation of the Rumanian Cabinet.

Ireland

Detection of Police Murders in Ireland.

Further Promise of Rewards Etc.

LONDON, December 3.

In addition to Lord Lieutenant of Ireland's offer of £3000 for detection of murderers of policeman in Dublin recently, an offer has been made by the Under-Secretary of State for Ireland of five hundred sterling, free pardon and crown protection any where in the Dominion to any but actual miscreants.

Turkey

The Future of Turkey.

Question in Parliament.

LONDON, December 4.

In the House of Commons, Mr. Aubrey Herbert asked whether the Greek landing at Smyrna had occasioned anti-British feeling in India.

Mr. Montagu replied that the Greek occupation of Smyrna had certainly led to grave apprehensions, lest the "Entente" contemplated the division or partition of Turkish Turkey, but this policy, Indians were Mussulman and Hindu, and the Government of India, and we who represented them in Paris, always opposed.

LONDON, December 4.

In the House of Commons, replying to Mr. Aubrey Herbert, Mr. Montagu emphasised that he had continually urged upon the Peace Conference the importance to India peace with Turkey, consistent with the policy contained in Mr. Lloyd George's speech of January 5th, 1918. The Government of India and the Representatives of India at the Peace Conference had always opposed the partition of Turkish Turkey.

Peace Negotiations with Turkey.

LONDON, December 4.

In the Commons at question time Mr. Harcourt stated that the Government had pressed that Peace Negotiations with Turkey should be taken up with the least possible delay, and the Allies were now discussing the question of resumption of negotiations in Paris.

Indian Telegrams.

(ASSOCIATED PRESS)

The Punjab Disorders Enquiry Committee.

(SPECIAL SERVICE.)

LAHORE, December 6.

BY LORD HUNTER.

At the resumed sitting of the Hunter Committee today Sardar Amar Singh, pleader, Kasaur, deposed as a voluntary witness, gave evidence. Asked by Lord Hunter if he had expressed desire to give evidence before the committee witness said Mr. Maraden had asked him to do so. Questioned in regard to the assertion in his statement that the mob was further excited by the firing of revolvers by two British soldiers and then only committed murders, etc., witness said that was what he heard at the time. He had no personal knowledge. The same applied to his statement that he had seen Sudhu whitewashed. He had not actually seen whitewashing but had seen Sudhu covered with lime at the station.

BY SIR CHIMANLAL SETALVAD.

Questioned by Sir Chimanlal Setalvad witness said there was no seditious movement in Kasur before April. People resented the Rowlett Act and Sir Michael O'Dwyer's speeches, but there was no anti-Government feeling. Pleaders contemplated hartal or at least sending of a cable to the Secretary of State on the 4th April but were afraid of official displeasure and the matter was dropped. Witness accounted for the sudden outbreak as due to the feeling of discontent in political as well as economic spheres. There was discontent in connection with the war loan and recruiting campaign. Sir Setalvad wanted to know the details of the complaints regarding recruiting, but witness asked to be excused. He had not volunteered to give evidence. Mr. Maraden had asked for his statement assuring in the first instance there would be no cross examination (laughter). He neither expressed willingness nor refusal to give evidence, because Mr. Maraden was the S. D. O., and he had to appear before him every day. Questioned further witness wanted an assurance that he would not get into trouble for what he had stated before the committee. Sir Setalvad pointed out that he had said enough already and asked witness to be frank. Witness said the statements had been forced out of his mouth by cross examination (laughter). Witness then described some methods of recruiting and war loan campaign which he considered undesirable.

Lt.-Col. A. J. O'Brien.

Lieutenant Colonel A. J. O'Brien, Deputy Commissioner, Gujranwala, at the time of the disturbances, then gave evidence. He said he was under instructions to Umballa and had left Gujranwala on the 12th. On the 14th April he was asked to go back and reached Gujranwala at about 3 p.m. after most of the trouble had taken place. He thought the disturbance was organized from outside and had nothing to do with economic causes and recruiting. He had seen no signs of trouble when he left Gujranwala on the 12th. Witness then narrated the burning of the railway station, the destruction of communications, the damage of railway bridge and permanent way and the destruction by fire of various other public buildings. When he got to Gujranwala he noticed that an aeroplane had just arrived. Six bombs were dropped and two took effect killing six and wounding five of the mob. The total casualties in Gujranwala during the disturbance was 13 killed and 27 wounded. On the 15th he began arrest of leaders. Witness then described the outbreaks and the damage done to communications, etc., at Wazirabad, Hafizabad, Sheikhupura, Chuharkane, Sangla and Homan, all places in Gujranwala district. He could not have managed without military assistance which arrived in the night. The damage in Gujranwala amounted to five lakhs thirty seven thousand and in Wazirabad thirty five thousand. The N. W. Ry. had preferred a claim for eight lakhs twenty thousand for goods looted, but he thought it had been decided that acts done by the King's enemies were not recoverable and that this claim be withdrawn.

Mr. Justice Rankin.

To Mr. Justice Rankin witness said there were distinct occasions of firing by the police on the 14th April, one at 11 and other at 2. Then it became a scarp with the mob wherever found. Aeroplanes came both on the 14th and the 15th but he had not heard about bombing or machine gunning on the 15th in the vicinity of adjoining villages. The rioting took distinctly anti-European turn. He ordered all arrests himself.

Sir Chimanlal Setalvad.

To Sir Chimanlal Setalvad witness said the unrest was entirely political and reiterated his opinion that outside organisation was at work. Pressed further witness said amidst laughter that he was like the previous witness and never expected to be cross-examined. He was asked by the Punjab Government to give his opinion and he had expressed his opinion. Continuing Colonel O'Brien described the arrest of some leaders of Gujranwala on the 15th. They were handcuffed and chained and marched through streets on to the Railway station from where they were sent to Lahore in a goods truck, that being the only available transport, under escort. Their arrests had moral effect and was the kindest thing to the population. On the 19th he made various arrests at Sheikhupura which included Gowar Singh aged sixty years. This man was arrested as a hostage for two or three of his sons who were wanted, and witness had information that he had sent them away. He also passed an order confiscating the man's property and warning that anybody attempting to reap his crops would be shot. He thought under Martial Law he had the authority to make the order or any other order to secure the arrest of the people. On the 15th April he had a telephonic communication with Mr. Thomson, Chief Secretary. He had told Mr. Thomson that he would have to make various actions and had requested him to see the actions were legislated if done in good faith. Witness was still under examination when the committee adjourned till Monday.

Board of Agriculture.

Friday's Session.

RUSA, December 6.

The Board of Agriculture resumed on Friday proceeded to consider the question whether the Agricultural Department should not undertake writing story books idealising agriculture and rural life, popular bulletins describing improved methods, and school readers containing lessons on agricultural subjects. The sense of the discussion that followed was that the Board was not in a position to say that writing of story books was a part of the legitimate duty of the Agricultural Department. They had for years past recommended that books and bulletins of that nature form part of their propaganda and a good deal had already been achieved in that direction. The Board then adopted a resolution to the effect that the officers of the Department who felt competent to write literature of the type could do so.

The next subject the Board took up for consideration was whether it would not be to the advantage of Indian agriculture that the village panchayats should be empowered, where this has not been already done, to raise local rates and to initiate land acquisition proceedings for the purpose of constructing and maintaining roads, drainage and irrigation works and improvement of scattered holdings, and that the necessity of creating village panchayat for these purposes, where they do not already exist, should be impressed upon local Governments.

Mr. Dobbs, Director of Agriculture, Behar, and Chairman of the Sub-Committee, presented reports recommending that facilities should be given throughout India for the organisation of persons interested in any agricultural improvement affecting a multiplicity of interests with a view to obtaining powers to carry out such improvements under proper safeguards and that the attention of the Local Governments should be drawn to the importance of giving such facilities by legislative action. A resolution was passed to the above effect.

The Board then proceeded to discuss what measures were necessary for conserving natural manures, such as oil cakes, bones and fish for use in the country. The sub-committee appointed to report on the subject with Mr. Wood, Director of Agriculture, Madras, as chairman, submitted a comprehensive report in which it was urged that the conservation of natural manures in this country was a matter of the gravest importance. Oil-cakes contained a large percentage of nitrogen, the most valuable of all manure constituents. At present India was exporting this for the benefit of other countries, and the soil of India was being starved with the result that her fields were giving poor crops. The remedy for this state of affairs was to impose some check on the free export of these manures, secondly, to carry out simultaneously a vigorous propaganda campaign in order to increase the internal demand, and thirdly, to develop industries for the production of combined nitrogen from the atmosphere. The Committee wished to express the necessity for a vigorous work to stimulate internal consumption. The Committee felt that the present enormously inflated prices due largely to the export trade are seriously impeding this work and until these prices were reduced little progress could be expected. The Board accepted the resolutions recommending (1) the imposition of an export tax on oil-seeds and cakes, (2) the total prohibition of exports of bones and fish manure (3) encouragement by all departments to use such manures in the country, and (4) the Local Governments should consider the claim of the department for the prosecution of propaganda work involved in this connection.

The next subject considered was what steps could be taken by the Agricultural Department in advance to meet famine conditions in future and what measures could be adopted to prevent food-grains and crop going out of existence in future years. A Committee, with Dr. Harold Mann, Director of Agriculture, Bombay, as Chairman, was appointed to deal with the question, and they presented an exhaustive report containing their recommendations which were fully discussed by the Board and resolutions to the following effect were passed:—[1] In order to take in hand new irrigation schemes, the maximum charges for irrigation water should be reconsidered in connection with all irrigation schemes in view of the new level of prices. [2] where famine conditions could be mitigated by wells, Provincial Government should have an efficient well-boring department under the charge of an agricultural engineer [3] the cost of unsuccessful trial borings should not fall on the individual landowner in whose land they are made, [4] systematic survey of supplies of underground water which can be tapped by wells or small bores should be undertaken as soon as possible, and [5] possibilities of tube wells should be carefully investigated and river and other sources of water which can be profitably utilised by pumping should be surveyed and mapped. Two resolutions were passed for the better utilisation of rainfall by means of regulating run off water and requiring into the development of crops which would grow under conditions of minimum rainfall. The improvement of fodder supply formed the subject of two resolutions urging the necessity for serious investigation by the Agricultural Department into the improvement of grass areas in all precarious tracts and emergency fodder materials. Two more resolutions dealt with the question of shortage of grains, which now occurs throughout India. It was recommended to provide necessary staff to the Imperial entomologist to carry on experiments on grain shortage. Another resolution recommended that correct statistical information should be made available with regard to production, consumption and movements of other main food crops as in the case of wheat and rice. The next resolution urged on the appointment of a strong Famine Commission to enquire thoroughly into the questions of famine and famine relief even in the event of two successive monsoon failures. In reference to the question of preventing strains of crops going out of cultivation in future years the Committee thought that one way of dealing with the situation was to keep a register of locally valuable varieties and, where necessary, to buy up whatever stock could be obtained early in a period of drought or which had been produced by irrigation during the drought replacing them by other supplies for eating purposes. The last resolution on the subject was that the scope of the duties of the Agricultural Department during and after famine should now be determined in the light of the present development of the Department. The President congratulated Dr. Mann and his Committee on the excellence of their report. This terminated the proceedings of the Board of

Agriculture on Friday, and the meeting was adjourned till Saturday. Sir Claude Hill left for Calcutta in the afternoon. The Hon'ble Mr. Mant was present throughout the sitting and took part in the discussions.

When the Board of Agriculture met on Saturday there remained only two subjects on the agenda to be discussed. The first item taken up by the Board for consideration was a complete review and discussion of the permanent experimental plots at Fusa laid down by a Committee of the Board of Agriculture in 1908. The Committee, which dwelt with the subject in their report expressed opinion that valuable experimental work was being done on permanently maintained areas, but work was now being hampered by want of space for expansion. They, therefore, recommended the addition of suitable areas for extending experimental work and the appointment of an Imperial agronomist with a staff who would be responsible for experimental area and work in collaboration with other experts. The Board then proceeded to deal with the question of improvement of cotton marketing in India with special reference to the recommendations of the Indian Cotton Committee's report. The question having first been thoroughly considered by a Committee over which Mr. Roberts (who was also on the Cotton Committee) presided, the Board accepted the recommendations of the Committee, which were as follows:—Markets on Berar system should be established in suitable places with the following modifications:—(1) Ginning factories to be included in market proper as far as these regulations are concerned and to have licensed weighmen [2] bye-laws for a province or tract should be standardised and sanctioned by the Local Government [3] where a cotton marketing association can be formed as at Coimbatore this is by far the most suitable body to elect the Market Committee with the addition of municipal representative; and [4] in some tracts it may be much easier to introduce these reforms in secondary markets rather than principal market. The Committee emphasised that one cotton market properly managed will form a model of markets in the future, and it is necessary to concentrate attention rather than disperse energy in starting several markets at once. The Committee agreed regarding the posting of prices, but objected to the limitations in para 206 of the Cotton Committee's report and thought the method of publication should be determined by the Local Government. With reference to the recommendation 4 of the Cotton Committee, they were of opinion that until the staff of the Co-operative Credit Department is further expanded and trained it would be dangerous to have Co-operative Sale Societies with a crop price, which fluctuates so much as cotton. Regarding recommendation 5, para 233 of the report after "auction sales" the addition of words "or other similar arrangements" is suggested. The Committee, after discussing the experiments in Madras and the United Provinces, wished to indicate the following alternatives:—(a) Government buying, (b) arrangement with a definite firm or firms, and (c) sale by tender to the highest bidder. It is believed that these alternatives would be more suitable to local conditions than to auction sale in certain tracts. The Committee accept the recommendation No. 6 of the Cotton Committee regarding buying agencies, so far as it means that the Government will not guarantee supply of kappas to any particular agency nor involve agricultural departments in commitments which they cannot fulfil. The Committee is, however, of opinion that every encouragement should be given to such agencies to enable them to establish conditions of free competition. The Committee disagreed with the recommendations regarding the adoption of a 28 lb. maund as a standard unit for the whole of India, but recommended that each province should adopt a uniform standard within its own boundaries. On the recommendation of the Cotton Committee regarding marketing of cleaner cotton they considered the experiment suggested in the report unnecessary unless traders can assure the grower of reasonable premium for clean kappas and also a market for stained cotton separately picked. In view of the difficulty of securing reliable reports on the value of new varieties of cotton, the Committee endorses the recommendation of the Indian Cotton Committee for the provision of a technical officer and staff for the Central Cotton Committee and recommends his being given equipment sufficient to enable him to carry out spinning tests and to make complete reports on any sample sent for valuation. In view of the importance of many problems connected with the creation of new strains of cotton both by breeding and by selection and co-ordination and of this work with the technical branch of the proposed Cotton Committee, the Committee recommended that a sectional meeting of the Board should be held next year to discuss these matters at some suitable centre. On the suggestion of Mr. Noyce it was decided to hold a meeting of the sections at Bombay, where the Central Cotton Committee has been inaugurated. The President thanked Mr. Coccolard and Mr. Wait, two members of commercial community for their presence at the deliberation of the question of cotton marketing and assisting the Board with their valuable advice. This brought the proceedings of the Board of Agriculture to a close. The Director of Agriculture, Burma, then invited the Board to hold their session in Burma in 1921. The President accepted the invitation subject to confirmation by the Burma Government and approval of the Government of India. Dr. E. J. Butler, Joint Director of Imperial Agricultural Institute, as oldest member of the Agricultural Department, expressed on behalf of the members of the Board of Agriculture their deep sense of regret at the impending departure of Mr. J. Mackenna, their President. He said their President, though a member of another service, had always evinced a strong regard for the interest of the department and every one of its members. He had fought their battles hard and ably led them in obtaining those improvements in the conditions of service which had become so vitally necessary. The speaker also described the very able and efficient manner in which Mr. Mackenna had run the business of the Board, and hoped in spite of the gloomy forebodings, he would still be found to preside over it at their next meeting. Mr. Mackenna then made a suitable reply, in the course of which he said he was proud to be at the head of a department which consisted of such keen and earnest officers who had readily helped him on all occasions and it was due to their co-operation that any achievement was possible. After hearty cheers for the retiring President the meeting of the Board of Agriculture came to a close.

United Provinces The Flight to Australia. Captain Ross Smith's Progress.

ALLAHABAD, December 5.
The "Pioneer" is informed by a special cable despatched from Kuala Lumpur, Straits Settlements, at 4.15 P.M. on Thursday, that Captain Ross Smith had that day passed over Kuala Lumpur "en route" for Singapore on his flight to Australia.

Captain Ross Smith at Singapore.

ALLAHABAD, December 6.
Captain Ross Smith wired to the "Pioneer" from Singapore on the 5th:—We left Bangkok on the 2nd at 7 A.M. and arrived at Singapore at 2 P.M. We had good weather for the first hour, then met heavy tropical rain and storm. We flew west of the way at a height of under a thousand feet. The aerodrome at Singora was bad, but we made a very lucky landing. We stayed all the next day at Singora. The torrential rain continued. All were very wet. We left at 10 A.M. on the 4th in bad weather for Singapore. We crossed to the west side and weather improved, but it was still bad. We landed at 5 o'clock. A huge crowd gave us a hearty reception. We are proceeding to Java on the 6th.

Frontier Situation.

ALLAHABAD, December 6.
The "Pioneer's" special correspondent wires: It is reported from Peshawar that the Amir at a Darbar in Kabul appealed to all Mussalmans for money in the interests of their country and religion or still more perhaps in the interests of his vision of a pan Islamic State. He is also making arrangements for rapid collection of arrears of revenue and recovery of advances made to merchants by the late Amir.

Cawnpore Mill Strike. Deputation to L. G.

CAWNPORE, December 5.
His Honour the Lieutenant-Governor received a deputation of mill-hands yesterday. The millowners were also present. The mill-hands submitted a statement asking for a hundred per cent. increase. It was stated in the course of the interview that the great percentage of men were heavily indebted and had to pay exorbitant interest, and thus large percentage of their earnings were taken away by banias or money lenders every month. The mill authorities are now considering the men's demands, having heard what the representatives of the different departments of each mill had to say with regard to their grievances. No further trouble is expected.

Sindh All-India Congress Committee Members.

HYDERABAD, (Sind), December 4th.
The following gentlemen have been elected from Sind to the All-India Congress Committee:—The Hon'ble Mr. Bhauri, the Hon'ble Mr. Rarchandras Viasandas, Mr. Jamshed Mrhta, Mr. Chithram and Mr. Jairamdas Doulatram. Over two hundred delegates are attending the Amritsar Congress from Sind.

Calcutta Indian Ideals and Art. Lord Ronaldshay's Belief.

CALCUTTA, December 5.
On Thursday evening Lord Ronaldshay invited the leading members of the European and Indian communities to Government House, Calcutta, for a private view of the paintings produced under the auspices of the Indian School of Oriental Art. Lord Ronaldshay expressed the hope that it might be possible to establish in Calcutta a centre of Indian culture under Government patronage. A capital grant had already been provided and the Government is prepared to render assistance in the matter of current expenditure during the coming financial year.

Lord Ronaldshay's Speech.

Lord Ronaldshay, in the course of his speech, said:—I take deep personal interest in the school of Bengali painting because apart from the particular merits of painting itself, I see in it a perfectly legitimate field where that unrest of spirit from which India has been and still is suffering may leave the soil with wholly commendable results. I have diagnosed the root-cause of Indian unrest as a clash of ideals. I have no doubt in my own mind as to the correctness of my diagnosis and I have the most profound sympathy with the cause and with the struggle of Indian ideals against extinction. But while I have sympathized with the cause of unrest I have often been obliged sternly to condemn many of its more regrettable manifestations, thus adding to the impression that all forms of Indian self assertion are repugnant to an Englishman. Such a belief is like a noxious weed which poisons the atmosphere against all true understanding between the two races, and that is why I so gladly seize this opportunity of uprooting and casting it upon fire. I am in profound sympathy with the spirit of Indian unrest. As a result of it I look forward to seeing the peculiar genius of Indian people finding renewed expression in an artistic language of its own. If this new movement in art remains true to the spirit of the soil from which it has sprung, as I am sure it will, we shall see it leading on one side the realism which is so marked a feature of the art of Europe and clinging to the idealism which has coloured so deeply the whole intellectual life of the Indian people.

Bombay Breakdown on Bombay Line.

VICTORIA, (G.I.P.) December 7.
The Up and Down Line blocked at 23 hours on the 6th at Padali station near Nasik owing to the parting of 226 Up goods and collision between the front and rear portion of the train. Through communication would be restored this evening. Mail trains are transhipped or diverted via Mahmud and Dhond. Mail trains leaving in Bombay at 13 hours and after to day will follow the normal route. No injuries to persons.

Public Address to Mr. Tilak. Protest Against such an Address.

POONA, December 5.
A movement is on foot here to present a Public Address to Mr. Tilak in the name of all the citizens of Poona. The Liberal party and non-Brahmin communities being opposite to the movement felt it necessary to lodge a strong protest against such an address being presented to him on behalf of the citizens of Poona as a whole. A large meeting representative of all castes and creeds was consequently held here last night at which a manifesto setting forth the grounds of their opposition to Mr. Tilak's social and political activities and delineating the Liberal Party's future programme of work was adopted. Those for honouring Mr. Tilak were requested to confine the affair to his friends and admirers failing which, it was resolved that those who did not favour the movement would be constrained to take such constitutional means to oppose it as they thought fit. The Hon'ble Mr. Paranjpye presided and Professors Kale, Kanitkar and J. G. Mehta Devadhar and Apti and a number of others took part in the meeting.

President's Remarks.

The President in his opening remarks said they had no objection to Mr. Tilak's admirers giving him any number of addresses they pleased or deifying him and thus debasing themselves as they were doing but no one had a right to saddle such sentiments upon those who had consistently held that Mr. Tilak's obscurantism in social matters and his extremism in politics and above all his unclean methods of dealing with his adversaries whether official or non-official were fraught with harm to the country's future. He had especially done all he could to retard the progress of social reform and persecute social reformers like Ranade, Azarkar and Gokhale. The result was that all the progressive parties in the Deccan and the backward classes in general were ranged in a body against him. In these circumstances he said it would be absurd to present him with an address in the name of the citizens of Poona.

Co-Operation in Bombay A Satisfactory Review.

BOMBAY, December 5.
The Bombay Government, reviewing the work of the Registrar of Co-operative Societies for the official year 1918, pointed out that the failure of the monsoon of 1918 severely tried the resisting capacity of the agriculturists who form the bulk of the members of the Co-operative Societies. The working of these Societies show that agricultural co-operation has achieved a high degree of protection against the vicissitudes of the season and lends further support to the views of the Government, formed as the result of famine relief operations, that the people of Bombay Presidency have developed a saving power of unexpected strength which was evidenced in the loyalty of depositors to their Societies indicated by the comparatively small amount of withdrawals. In Bombay there is one Agricultural Society for 12,293 of population, and the average membership is 71 per society, while Madras and the Punjab have only 59 and 32 respectively. The average capital per Society is also the greatest in Bombay. Amongst the millhands of Bombay good work is being done mainly through the agency of the Debt Redemption Committee and the Social Service League. The resolution concludes paying a tribute to the numerous honorary organizers who helped in the formation of the Societies and Mr. Ewbank, who has devoted himself to the work with enthusiasm and energy for the past eight years when he was the Registrar.

Indian Merchants' Chamber. Workmen's Contracts.

BOMBAY, December 6.
The Indian Merchants Chamber and Bureau expressing opinion on the question of changes in the Workmen's Branch of Contract Act, urge its total repeal as essential to safeguard the interests of labour and secure reasonable terms of employment. The Chamber point out that the tea industry which it has been stated specially requires protection, is well-organized and does not need special protection by legislation.

On the question of the prohibition of import of foreign drugs except under license the Chamber urge the withdrawal of notification on the subject or in the alternative make a proposal that the Government of India should get prepared a list of drugs which the United Kingdom can supply to India. To determine what is reasonable price the Chamber urge an advisory committee of three Indian and two European merchants should be appointed to collaborate with the Collector of Customs of each port.

Swami Shirdananda's Appeal to Moderates Join to the Congress. Mr. Natarajan's Reply.

BOMBAY, December 7.
In reply to the invitation received from Swami Shirdananda to join the Congress in its Amritsar session, as one of the moderate leaders, Mr. K. Natarajan has sent the following reply:—

"Dear Swami,
I owe you an apology for not replying your kind letter earlier. The fact is I have been trying to ascertain the moderate feeling in the matter. I find that while there is the most complete sympathy with the Punjab in her recent trouble and admiration for the way in which our Punjab countrymen have comforted themselves in the face of excesses committed both by the mob and the Martial Law people, it is strongly felt that the position of the moderate bodies in regard to the Revised Reform Bill will be seriously compromised by attending the Congress where both the subjects will come up for discussion.

I like yourself have been dragged into politics by necessity, not by choice. The only hope of a common platform now seems to me to lie in a broad platform of Social Service for all parties irrespective of political predilections. Personally I am ready to work with any and every party which will advance the cause of India's social and religious elevation. I may add that these political parties and divisions are materially adding to our difficulties arising out of castes and sectarian divisions."

[REUTERS']

Persia The Persian Agreement. Persia Society's Dinner. An Interesting Speech.

LONDON, December 4.
In the course of a speech in reply to his health proposed by Lord Bryce at the dinner of the Persia Society, Firouz Paaba said, he was proud to be a member of a Society which was a living proof of England's friendship with Persia. Alluding to Lord Bryce's assurances of British sympathy, Firouz declared that his Government had unshakable confidence in Britain's sincerity and disinterestedness. Persia had always maintained her national unity. She knew her strength and was not blind to her weakness which was due to shackles that had hitherto impeded her effort towards progress. Now she longed to make head way with all speed on modern lines. He invited foreign enterprise and capital, and the Persia Society should encourage and advise business men. Referring to the Anglo-Persian Agreement, Firouz quoted Lord Curzon's declaration, in 1911, that if he were a Persian statesman, he would not mind going abroad for financial help, guidance and experience, but that all assistance should be absolutely disinterested and never directed in the smallest degree against Persia's independence. Such, Firouz continued, was the spirit of the agreement. The Persian Ministers had imbued the same ideas. They had been striving to reorganise their finances by means of foreign advisers, who would enter the Persian service without assuming the unlawful right of control and would devote themselves to the training and education of a body of good Persian officials. They wanted to form a homogeneous armed force, trained by foreign instructors who would not mix politics. They wanted to present their claims to the Peace Conference. They naturally turned towards England, that old sincere friend of Persia, and by a happy coincidence the same English statesman who had shown such sympathy with Persia in times of storm and stress, happened to be the Secretary for Foreign Affairs, East and West had met, and the result was the Anglo-Persian agreement. By carrying out this programme by loyal interpretation of the agreement, effective support would be furnished by Britain to the Persian Delegates at the Peace Conference, and all the apprehensions and anxieties which had been awakened in Persian and foreign minds would be removed. Such had been the work of the two Governments, but it would have to be completed and strengthened by wise propaganda and unrelenting activity among the people of both countries. In this field, the Persia Society could exercise a beneficial influence. In order to further this end, branches of the Persia Society would be required in Persia, in foundation of which Firouz promised help.

Italy

[Associated Press.] Italian Situation. An Official Statement.

CALCUTTA, December 7.
Signor M. G. Cecchi, Consul General for Italy in Calcutta has received the following official telegram from Rome dated the 5th instant concerning the political situation in Italy:—The general strike proclaimed in consequence of incidents between officers and socialist deputies is over. During the strike some excesses took place provoked by a few seditious persons mainly with the object of maintaining the significance of the imposing manifestations of loyal devotion given by the people of Rome when the King opened the new Parliament. The outbreak of violence has been condemned by the general federation of Labour which ordered the cessation of the strike. Order has been restored in all the towns affected and work has everywhere been renewed. It is suspected that the calumnious rumours spread to the detriment of Italy are of German origin.

[Reuters.] General Strike in Italy. Its Cause.

LONDON, December 3.
ROME—The Socialist Newspaper "Avanti" which is the only newspaper being published at present, contains a protest apparently indicating that the cause of general strike is the maltreatment of Socialist Parliamentarians by the police and military.

Italian Parliament. Socialists' Protest Against Beatings.

LONDON, December 3.
ROME—The sittings of the Chamber have been resumed, while the strike proclaimed by Socialists as a protest against beatings they received in the street demonstrations of the 1st inst, continues. Walls are plastered with manifestoes eulogising Bolshevism and imploring workers to act without delay in support of their Russian brethren. Extraordinary measures have been taken by the police to prevent disorders, the neighbourhood of the Chamber being occupied by military force with machineguns in readiness and armoured cars and cavalry patrolling the streets. When the sitting opened, the President invited Socialists to take the oath. They conferred individually with reservation such as "I swear but falsely." There was disturbance when the name of Deputy was called who was in bed as a result of beating he had received on 1st inst. The Socialists abusing members of the Cabinet, especially the Minister of War whom they accused of allowing officers to beat the Socialists. Apart from that no serious incident occurred. Signor Nitti deplored beatings and said that inquiry had been ordered, but urged the Socialists to moderate their language, if they did not wish to provoke disorders. One man was killed and six were wounded in collision with carabinieri in the streets of Rome in the evening.

జాబులు

లావణ్యము.

అయ్యా! మా పోదరాడును గీర్తీశుడు నగు సుందర పరదాచార్యులచే రచింపబడిన లావణ్యము అను ననుబద్ధ ద్వితీయ భాగము మొదలుకొని యున్నది. ప్రతి మాట లభించినది. మిగిలిన భాగము గుంటూరులో దయ్యది కరివయల యొద్దనున్నటుల దెలియచున్నది. దయచేసి భాషాభిమానుల మాత్రం మొసంగి గీర్తీశుడగు ప్రంథ కర్తకు వ్యాధిశాంతిని గూర్చి గోరెనను.

శేషాద్రిమణిపులు.

పండితుల జీవములు

భాషాభిమానులారా! బాలరకు మాతృభాషలు కలపు నట్టి పండితుల యనగ్ర శతాబ్దమున నభివృద్ధి మె యొండుట యందట తెలిసివడినది. పాఠశాలల పండితులు తమ జీవన కష్టములననుకూలముగా పాఠశాలలను జరిపుట, ఇతరములచేత కార్యములతోపాటు భూమిభారమును యే నింకను మున్నీ క్రొత్తములను బండితులకు నభివృద్ధియొంది. అయ్యా! నామొదల యరణ్యరోదనమయ్యే! ఇప్పుడు కల్లూరి కట్టుకొట పాఠశాల పండితుల శ్రీతాతాచారిగా పండితుల చేతనుల చేతనులను చి నవచ్చే కార్య మొనర్చుచు నట్టి కార్యమునకు బండితుల నాహ్వానించుచున్నాడు. ఇప్పుడయిన పండితులు తరుణము నజ్ఞ గింక కలుపుకొనినను చూపెనగుక; ఆ క్రరసర్కారు పండితులు తమ చేతన సమర్థములు జోక్యము కలిగించు కొనకుండుట విచారకరము. వారల యొకభాషాసభ ఏర్పఱచున జేయగూడద?

రమణాకొండ 6-12-19 నారాయణమూర్తి శర్మ

పెదలంకి ఛాళులలో కడవల పేయుట.

అయ్యా, పెదలంకి ఛాళులలో గుడ్డవలైన లాకులండి కనిపించినది. పదనల పోవుచున్నది. కొలవరము లైలవేయకునప్పు లైలబండల రహదారి జనలను తీసి కొని క్రమముగా పోవుచున్నది. ఇదివరలో ఆకాలపుకొనుండి గ్రామములకు గన్న మెంటు ఉద్యోగములు వచ్చుటకు భయము చెందెదవారు. ఇప్పు డెట్టిభయము లేనే అందఱును అరచుదారి పడవలమీద రావచ్చును, పోవచ్చును. ప్రతిరైలు తో పడవల దోరును. భీమరము, నిర్మాపురము, కలువ తాలూకా వాస్తవ్యులదల బందరు, బెజవాడ, గుడివాడ మున్నగు పట్టణములకు రోదలకి రచ్చిప్పుడు ఈసుభిమాన్యము పోవచ్చును. ప్రాత్రలో గొన్నిలోపము లున్నను క్రమముగ సరింపబడును.

పడవల నిరాటంకముగా పోవుటకై గన్న మెంటు వారు క్రమరీతియై రెండువలలను చేపవలసి యున్నది. (1) చిన్న గొన్నుల యొద్ద నున్న అండర్ టన్నులను బ్రద్దగొట్టింది యింకను క్రిందుగా కట్టించవలయును. (2) గడ్డము పాలెం రిగ్గులేటనుండి కొండగి మీదుగా ఉప్పుచేరు వలకు పోవు పంట కాలను నెద్ద కాలంతర వేడలతో పోవుచు యింది దాని వెంటి ఉప్పుచేరువల కడవల పోవునట్లు చేయించవలయును.

ఈవిషయమై ఆయా గ్రామప్రజలు వహార్లు పూర్వకముగ దొంతమువారికి వెంటనే నివేదించ వలయును. గ్రామ ప్రజలు తక్షణముగ నుండుట సర్వముగాను. (శ్రీరామ్.)

ఆంధ్రవిద్యార్థుల సభ

అయ్యా, ఈసంవత్సరము ఆంధ్రవిద్యార్థి సభను మదరాసు నగరమున, 1920 జనవరి 10, 11 తేదీలను జరుపుటకు మదరాసు ఆంధ్రవిద్యార్థులు నియించియున్న సంకల్పక్రితానుభూతుల యిదివరకే వెల్లడియైనది. విద్యార్థులనేతల ఆహ్వాన సంఘమున జేయవచ్చును. పండి కార్యనిర్వాహక సంఘ మేర్పరచబడినది. ఈసభకు ఆంధ్రవిద్యార్థుల అభివృద్ధి కర్మము అందుచేత దీని నెల్లరున ప్రాత్రాపాపక ప్రార్థి వ్యాయామాది విషయములను బోధి పరీక్షలు నుపపడును. కావున ఈ యెద్దయ విషయములకు పాఠశాలాధికారులు జేయుత నొసంగుదురు గాక యని ప్రార్థించుచున్నాము. వారు తమ విద్యార్థులయందలి విద్యార్థి ప్రతి

నిధులను కట్టకు బంపవలసిన దని కోరుచున్నాము. అందుకు మంచి వారికి ప్రత్యేకముగా నాహ్వానము లంపవలయును. ఈ లోపున సభావిజయమున కుకరంతు నుచనలకు కట్టల ప్రతిపాదింపబడు తీర్మానములను విద్యార్థులను, ఉపాధ్యాయులను ఇతరులను దయతో యాక్రింది విధానమునకు బంపవలసివదని కోరుచున్నాము. కట్ట తీర్మానములకు నన్నది గాన, కర్తవ్యముగ, నిరాటంకముగ, విజయవంతముగ జరుగుటలు యెల్లరసహాయము ప్రార్థించుచున్నాము.

71 కలెండర్ కెట్టిపేధి మల్యాల సాంబశివరావు మదరాసు కంయుక్త కార్యదర్శి

తృతీయాంధ్ర వైద్యపద్ధతిన సభ.

అయ్యా, ఈసభ దీక్షింబరు మూడవవారమున విజయ నగరమునందు జరుగునని చెప్పుచున్నాను నిరతి సభకు పట్టణముల కన్న పల్లెల యందలి వైద్యులు విశేషముగా వచ్చిరి. పండిత వైద్యులచే అనేక ఉపవాదములు చదువబడినవి గాని నవీన విషయములలో పట్టి మొత్తముగా ఆచరణ జేయవలయునని చెప్పిన వారురు. సామాన్య వైద్యులకు సభాతీర్మానములతోను దీర్ఘప వ్యాసములతోను పని లేదు. వారికి కావలసినది రోగమును సులభముగా నిదానించుటెట్లు, అట్టిరోగులకు కంచ కర్మలనే రేచక కమన సగ్గు వస్త్రీ వస్త్రీ యిట్టికర్మలతో ఒక్క విచేదన ముచరణ జేయచున్నార. గాని తలెమ్మనాటలను ఆచరించి చేయుట గర్భము. కనుక అట్టికర్మలను గురించి చెప్పుట తగినంతవిదర్శనముతో నున్న ఆన భూతి క్రీయలు చెప్పుట యిట్టి యందరికును తగినంత కాస్త్రు కరివయలదని వారికి యభ్యుదాగా తెలిసికొనుట అవసరము. కట్ట మూడురోజులు గనుక ఒక రోజులోనే తగినంత వస్తువుగా కర్మములకుండు తీర్మానములు ఉపవాదములు జరిగించి తలెమ్మ రోజులలో అధ్యయన ఆచరణకు తీసికొన రావలసిన సంకతులు అనభవన్నులచే బోధజేయించవలెను. అట్టివారల ప్రతి పట్టణములయందు ఆయా రేచక సభలు జరిపించినవారును, నిది ఒక చంద్రాదయను కొలమే అవసర చర్యలతో ఒక రోజులోనే చేసిగొని దానిలో క్రియ ముక్రము లేలలేక. మూడవరోజున ప్రేక్షకులు ఇంటికి సమాజముజేయుచుండిరి. అట్లుండిన తిన్న వైద్యులకు మంచి విషయము తెలిసి కొనట కష్టము. ఇట్టి సభ ఏదానికి ఒకసారిగాని కాదుగనుక కళాశాలలలో విద్యార్థులకు బోధించు సంకతులకూడా కొంతవట్టుకు చెప్పెదలని యాసభవారికి ప్రార్థించుచున్నాను.

అంగర వట్టాభిరామాచార్యులు.

అమృతదళ వైద్యులు, లాల్.

కో ఆపరేటివు గ్రాంతుల ముఖ్యసూచన

అయ్యా, బ్యాంకుల వృద్ధికాలమునన్నీ జేకములో కరకతి వృద్ధిచేయవలసినదన్నీ నాకు కులందరు చెప్పుచున్నాడు. ఇప్పుడు తరుచుగా బ్యాంకుల ధనము కట్టి సరుపాము ముగా దొరకుననే యుద్దేశ్యముతో గ్రామములలో స్థాపించి యున్నాడు. ఇదియును సాంతముగా నామట్లు గాన్పించినది. జిల్లా బ్యాంకులవారు వైద్యసంఘములు నాయదాప్రకారం డిబ్బుగిచ్చుట లేదని వారు నిశ్చయించుచున్నారు. మైనకు సంఘముల పంగాయితీర్మాన జిల్లా బ్యాంకులకు నాయదాప్రకారము యిచ్చుటకు విశ్వప్రయత్నములు చేసినను సంఘము మొదలై వచ్చుచుండుటలేదు. ఏ మొదలయినను సంఘమునకు లోటు కలయినను ప్రయత్నించినచో అయ్యది నిరాశాటముగా సాగుచున్నది. ఏలయు పంచాయితీదార్లు ప్లయంతు చేసి దీక్షిపాండి తిరుగా కోర్టువారు వెట్టి అమీనాలకు మేకజేసినగాని డెబ్బు కనుక బోయెట నందించుటలేదు. ఈలాపల ఆస్తియంతయు అమ్మకొని తియ్యగా నున్నాను. ఇదిగల్ల జిల్లా బ్యాంకులవారికి నరసవజే. పంచాయితీదార్లు నిరసంజే. గన్న మెంటువారు బ్యాంకుల వృద్ధి జేయవలెనని యుద్దేశ్యముచేడె అస్తిస్తాటు రెజిస్ట్రారు వారి యుత్తికను లోబడి పంచాయితీదార్లు తీర్మానమువై ప్రతిదెంటుకు జప్తుచేయు సభికారి మిక్కిలయినను, ఇటువంటి అధికారమువచ్చుట వివాదాస్పీయము ప్రకటెట్లు మెర్ల వై నిరంకుముగా నర్తించునని కొందరినెన్నుచు. అది యెట్టి కిరి జగగ. పంచాయితీదార్లు ఒప్పుకొనవలయును. అంతి యేగాక వీరందరికి అంతుకొని విద్యార్థులకు అసిస్టెంటు రెజ

స్ట్రీకవారుండియే యున్నాడు. సనాకారపు సంఘపు ప్రతి దెంటు ప్రతిఫలము క్రియ గాబట్టి గ్రామాభివృద్ధివలనవారే కలుగుగా యొగురు. వై కారణములనుబట్టి అవ్యాధు మెన్నటికినీ జగగదు. వై యధికారము లేనంతవరకు మైనకు సంఘములలో బీదలకు యుజుమిచ్చుటకు వలకువదకుండును. గనుక నాయకులను వారు గర్వ మెంటువారికి నన్నజెప్పి జప్తు అధికారము వచ్చుట ప్రయత్నించిన, సనాకారము వృద్ధికాగలదని నాయకులకులట్టి ప్రాయముచేటిని.

చవులపల్లి కో ఆపరేటివు సొసైటీ ప్రెసిడెంటు అల్లూరి రామయ్య

వీరకొలుపుసభ - రాజయంద్రి

అయ్యా, ఆంధ్రహిందూభాషాసంఘముకు బోధకా పద్ధతులయందు అసమాన ప్రభావంతులను అందరినీ కమ దృష్టితోచూచు నుగుణవంతులను నకు ముసా||రా||శ్రీ||యదూరి సత్యవారాయణమూర్తి బి. ఎ. ఎల్. టి. గారు రాజయంద్రిగర్వ మెంటు వాయ్యర్ ఎలిమెంటరీ యింగు నూ||రా||శ్రీ|| ప్రధానసహాయపాధ్యాయులుగ నుమాన రి సం|| నుండి తనిదీయించు యిప్పుడు గుంటూరు జిల్లా లెనాలితాలూకా సహా అకి మెంటు యిన స్పెక్టరు ఆఫ్ నూ||రా||శ్రీ|| పదవికి వరుగుమెంటు చే యానెల 2 తారీఖున ము||రా||శ్రీ|| టి. హనుమంతరావు పంతులు బి. ఎ. ఎల్. టి. గారి ఆధ్యక్షతక్రింద యాసభ సాయంత్రము సుమారు 4 గంటలకు 400 మంది సభ్యులతో సమావేశమయ్యెను. ప్రకటనయంద వై ప్రధానసహాయపాధ్యాయ మైనవీర శ్రీ ప్రసిడెంటుగారిని శ్రీ సత్యవారాయణ మూర్తి గారిని భూమింకృతులంజేసిరి. తరుప మాన్యులలో సహాయపాధ్యాయులుగా పనిచేయుచున్నట్టి సత్యవారాయణమూర్తిగారికి బాల్యస్నేహితులగు ట్టియు శ్రీ యిత చాచి ర్మనంసంవా: పంతులుగారు వారియొక్క నుగుణరాని గుంంజే నోళ్లగొనియాడుచు గంభీరముగను అతి చాచకత్వముగను సభ్యులకు ఆనందము గల్గునట్లు వ్యవహరించిరి. అటువైదిట్రయింగు విద్యార్థి సంఘమునకు శ్రీవారు యిదివరలో చూపిన సౌకర్యములను, ప్రేమను, బోధార్యము మున్నగు నుగుణసంపత్తిని గురించి పలువురు ప్రయింగు విద్యార్థి సోదరబృందము శ్రీవారిని మ్రుతించుచు వారికి సన్మానకర్తుడగు సర్వేశ్వరుడు ఆయనాకోగ్యమును యిచ్చుటకు ప్రార్థించి సీదప వాకి కృతజ్ఞతాభివందనలను సమర్పించిరి.

అటుతరువాత ప్రయింగు నూ||రా||శ్రీ|| ప్రధానసహాయ యుజు శ్రీ ప్రసిడెంటు గారు ము||రా||శ్రీ|| టి. హనుమంతరావు పంతులుగారు, శ్రీ సత్యవారాయణమూర్తిగారు సహాయపాధ్యాయుల ఎడలక జరిపిన సోదరవాక్యల్యతను గూర్చి యు వారికార్యాలోచనను నుచు వారియ్య సమర్థములగు కర్మణములను గూర్చి శ్రీ పంతులు గారి యొక్క వాక్యాధుర్య ప్రభావముచే మృదువుధురముగను ఉత్సాహ పూరితముగను సర్వజనానుకంజముగను నువ్వయింది. తరువరి శ్రీ సత్యవారాయణమూర్తిగారు ప్రయింగు విద్యార్థుల జేయవలసిన కృతకృత్యములనుగూర్చి వారియొక్క భాషావైపునానే నుబోధకముగను ఆహ్వాదకముగను ప్రసంగిస్తే నల్పి. తరువరి వందనములతోను కరతాళవ్యవహారముల సభ సాయుజ్యము 7 గంటలకు ముగిసెను.

మెండ్లాల సీతారామయ్య, పెద్దాడ సూర్యనారాయణమూర్తి, కుప్పిలి ప్రకాశరావు వట్టూయిక్, తోలేటి లక్ష్మీనారాయణ.

కంట్రోలు.

అయ్యా, ప్రజలు " కంట్రోలు కంట్రోలు " అని మాటలాడుకొను చుండుట యెల్లవల సర్వకాల సర్వాధ్యక్షుల యందుకు నివృత్తు సంభవించుచున్నది. కొందఱు కంట్రోలు మందివనవారు; కొందఱు చెడ్డవనవారు నంతకుండురు. కాని నిజస్థితి నెట్టి ప్రకటించ వారరుడుగ నున్నాడు. ఏది యెట్లున్నను మాస్ట్రాంతపు బీదవారికి గత సంవత్సరపు కంట్రోలు నడిచినరీతి యిగురుంకయు సహాయకారి కాలేదనుటకును, సాధారణములకు మిగులవచ్చు వాకము వైదవనుటకును నందియులేదు. మొగ మెడల కంట్రోలు ధరలు నిర్ణయించుచేత వంటరాగా ధాన్యము అమ్మకొను నవసరము గల సామాన్యపు రయితులను, ఇంకను భయ తగ్గించురకుభయము పొందిన రయితులను జేసేగమె రమపంటకు తక్కువ

నూనీమ ద్విజక యలాకా ఆడివి పెక్కం పునమ
చ తి 12-19 లేదేవత్ర సకష్టతీలక పుస్తక భండా
గారము ప్లామించుచున్నది. సభవారందరు యీ విషయము
పాలాసేవు మీదిను జేసి అందించిరి. వదలు భండాగార
మునకు మింగలి మద్దారావుగారు "శృష్టాప్రతి"ను సమీక్షిం
గా ముగించిరి.

నెల్లూరు అల్లరుల విచారణ

తా^లలూకా మేజినపైటు రేపూక కుబ్బకామయ్య
నారి సొంత్యము—వాడను గల మేజినపైటు గాడు చెప్పిన
విషయములనే చెప్పను మనముగీయుల చర్య మిలిపియట
చే కాట్టుటకు తాను యాత్తర్య యిచ్చికట్టు చెప్పెరి.

పదార్థం	పాఠశాల	వచ్చినవి.
బ్రాకెట్ కు. 8-4-0	సప్తాక్షిక నం. 210	కు. 8-8-0
స్పృక్ కు. 8-4-1	డిబ్ 205	2-8-0
హాండ్ మెక్ 8-8-0	డిబ్ 200	1-12-0

గిరి బ్రదర్స్, ప్రింసర్స్, ట్రిప్లి కే, మద్రాసు.

కామనము.

శరణ్యతి పతన గ్రంథనిలయము.

కొండవీడి యువ స్నానము లి.

వీరహనుమాకౌ చౌళిటి బృందము.

పురపాలక సంఘము

ఆంధ్రా ఆశ్రయిత్తు ఆసాసియేషన్

చోరభయము.

నీ. బి. యం. హాస్కాల్.

కలుకలూరు తాలూకాలో తడిపాడ గ్రామము

NOTE:—Please try Paratan Liquid Soap Re. 1-0-0

ఈ దిగువ కనువటచిన రంగులు మా వద్ద తయారుగా నున్నవి.

డైరెక్టు రంగులు

- 1 కాంగో రెడ్
- 2 డైరెక్టు బూ
- 3 " గ్రీన్
- 4 " బ్లూ
- 5 " బ్రౌన్
- 6 " మాజెంటా
- 7 " ఎల్లో
- 8 " వైలెట్
- 9 బెస్ట్ బ్లూ రెన్
- 10 వైట్ బ్లూ ఎఫ్, ఎఫ్.
- 11 ఆసిడ్ ఆరంజి
- 12 మెటాల్ ఎల్లో
- 13 స్కార్లెట్ ఆర్. ఆర్.
- 14 ఫాస్టరెడ్ 5
- 15 ఈనైక్ లేక సాంపింగు రెడ్
- 16 సాల్యూబల్ బ్లూ ఫార్ యింక్

బేసిక్ రంగులు

- 17 మూలాచెట్ గ్రీన్ క్రిస్టల్స్
- 18 మూజెంటా క్రిస్టల్స్
- 19 బొరామెక్
- 20 మెటిల్ బ్లూ
- 21 మెటెల్ వైలెట్
- 22 ఆల్ కెలి బ్లూ లేక సిజింగు బ్లూ
- 23 సాఫ్రెన్ జి

లెడర్ రంగులు

- 25 బిస్మార్క్ బ్రౌన్ లేక లెడర్ బ్రౌన్
- 26 క్రైవాల్డెన్ లేక లెడర్ ఆరంజి

నల్ ఫర్ రంగులు

- 27 స్వర్క్ బ్లూ
- 28 " బ్లూ
- 29 " గ్రీన్
- 30 " బ్రౌన్
- 31 " కోల్డ్
- 32 " ఎల్లో

వార్ రంగులు

- 33 వార్ బ్రౌన్ పేప్
- 34 " పాడరు

దరఖాస్తులు పంపిన తక్షణం శాంపిల్స్ కంప్రమా ధరలు తెలియబడును.

డోలట్రామ్ కాషిరామ్ అండు కంపెనీ,
రోశ్ బిల్డింగ్, అపోలో స్ట్రీట్, ఫోర్ట్, బొంబాయి.

Dolatram Kashiram & Co.,
Rogay Building, Apollo St, Fort, Bombay.

అప్టాంగ్ మెడికల్ స్టోర్స్ లిమిటెడ్

హాస్టల్ క్రీమారు (కొచ్చిన్ స్టేట్)

శోశితోధక రక్తమును కరిశుభ్రము చేయుటలందు దశమాన వాగు పేరుగాంచినది.

ఆశలేదని వదలుకొన్నట్టి వ్యాధులు కూడ తక్షణ కురును.

వెల బుడ్డి 1 కి రు. 2.

P. O. TRICHUR. Cochin State.

మీరా కవనరమయింగ్

మీరా కవనరమయింగ్

యీంప్రగంధకృత్తగాని కవన శోతపోయగ్గి గాని కనులకు గురించినయి,
దీప్య, ఇతరవాసనలు, వంపులు వంపులుగ ముచునదిగ లేదులు కోణములుగా
మన్నిట్టి ఇనుకకమ్ములు ఇంకను వివిధమైన ఇతర సామానులను గురించిన అన్ని
విషయములను గురించినయి ఈ క్రింది కంపెనీవారిలోనే సంగతిపొందవచ్చును వలన
కాలోచించవలెను. మీరు సామానులను మిక్కిలి తక్కువవెలు కిచ్చుటలోను కోరి
వలెనే వానిని ప్రకారములో పరధరాజేములుగాను కొప్పు మీర ప్రోగినవారు.

మీరా కవనరమయింగ్ ఫౌండ్రీ

సోల్ ఇండియా ఇండస్ట్రీసు లిమిటెడ్, కలకత్తా నెం 663 కు,

289

మదరాసు

(నే కాబోయిందా గోదనవ్వుడు ఈ కృత్తలేదు కూడ నుదహరింప గోరుచున్నారు.)

వక్రటన

ఈ మాసములో హాథ్యాలు కొక్కండ పెంకటరత్న కవి
విరచితములైన అనుభవములైన ఈ క్రింది గ్రంథములు గలవు.
అంధ్ర దామధిమా తెనాలి కవి గ్రంథముల వచ్చుచేయించుట
వైదిక లేక పెంకటరత్న కవి గ్రంథములను వసిన దనసహాయ
వాని కిది గ్రంథముల విషయము విద్యసాత్వత్యములను బడ
చుగలదు. అందులకు హాథిమా వేమటమును నిశ్చయము
క్రియించుట కెంతయు సులభము. ముఖ్యముగాను సహ
యము చేయుటయును లేదు విద్యములును గలగ గలవు.

1 శ్రీమతి మాధవము (నాటకము) 2 ఘటి
కాచలమాహాత్మ్యము (వంధ్యము), 3 అజామిలో
పాఖ్యానము, (యాక్షగానము), 4 సత్యనారా
యణపామనము (వంధ్యము).

ఈ విషయము వివరములను తెలిసికొన గోరువాడు.
1919 నిరువాదుల క్రాంతి సభలకు.

పెంకటరత్న కవి గ్రంథములు
అంధ్రప్రదేశ్ కా ర్యాలును, తిలక నిర్మి, చుద్రాను.

విప్రుడిక సహితమైన డా॥ పి. డి.

సావంతుని వనోపధి సారసవరిల్లా

అపరీక్షిత రక్తములను జనించు వాద్యములను
మీరునుంటి మందు. ముఖ్యము, ముఖ్యము, గండములను
పూర్వము, ప్రాతములను అన్ని విధములకును గలగు చర్మ
కోగములను సాగొట్టును. (28)

మిక్కిలి తక్కువవెలున రక్తము ప్రకారము
జావధి సావంతుని గుణ మిచ్చుట నిశ్చయమును,
ంహమైనను ముద్రవచ్చినను అన్ని విధములైన వాసములను
సాగొట్టును. కర్రమునువలె సావంతుని ముఖ్యము, ముఖ్యము
గుణ కావ్యసంబంధమును కొప్పులను సాగొట్టిన క్రమము
మధ్యమము. కర్రాకోగమును గలగ జేయును. 16 రోజు
లకు మందులు 4 రోజులు బుడ్డిలో అమృతమును.

బాప్రేటరు. — పి. డి. సావంత్,
44. వనసవాడి, నెం 2 బొంబాయి
Proprietor: P. D. SAVANT,
Tanaswadi, No. 144, No 2, BOMBAY

**పాశ్యపు వేంకటాచలవణ్ణితులవారి
ఆయుర్వేదీయ సిద్ధాంతములు.**

1. లక్ష్మీనిలాసరము: — లక్ష్మీనిలాసరము పేరుతోగలదు
ఈ లక్ష్మీనిలాస రసములను నిశ్చయముగాను. ఒక
యొక లక్ష్మీనిలాస రసముగల సీసా లెవయొద్ద నుండేనేని
పేరుకు లక్ష్మీనిలాసరమున సీద్ధాంతము జేరొకటి లేదని
కామే నుతోవచుగ బల్యుగలదు. దినజ్వరము, మూత్ర
శాల్య జ్వరములు, నన్ను పాతము మొదలగువి తక్షణ గుణ
మగును. సీసా 1-కి 1-0-0, 5-కి 1 ఇనాం. (594-801)
2. క్రిమిహంతరము: — ప్లేగుగర్భలము, నుండుల నొప్పి
పోవుటలను మంచిచును. సీసా 1-కి 0-8-0, 5-కి 1 ఇనాం.
3. కైలాసరాసనం: — దీనిని నేనించినప్పుడు నుండియే
మాత్రము కక్కి (కలరా) వాంతిలేది, శీతభేది, అక్షిర్ణ
భేదిను గుణము కాగలదు. సీసా 1-కి 1-0-0, 5-కి 1 ఇనాం.
4. బామనాభోదకము: — విద్వంసు బలకాశి; తియ్యని
మందు. మందు, మలబద్ధము, అజీర భేది, కృత్తము, కడు
పుచ్చిముండు, అకలితముండు మొదలగువి గుణములు
విద్వంసు పుష్టిగలవారగును. సీసా 1-కి 0-12-0 5-కి 1 ఇనాం.
5. లోకామహార కస్తూరిమక్రము: — విద్వంసు మందు

మన్ను ముడివివారికి, బాలింతలకు శుభ్రముగా
కారి. మందు, పడికా, దగ్గు, అక్షిర్ణము,
శీతవాత, పాశ్యవాదులు, మలబద్ధం, జ్వ
రం, చర్మజ్వరము, దుష్టము మొదలగు యిం
కవనక లోగములను గుణము చేయును.

250 ముత్రము గల సీసా	0-4-0
కపాళ కర్పూర 5-కి	1-8-0
" "	12-కి 2-18-0
" "	25-కి 5-8-0

వలె కొవధముతోనుర అనుసానము తెలుగు పంపబడును.
శ్రీ సీతారాధున వైద్యశాల, మైసూరు.